

Каленик

Издање
шумадијске
епархије

2006

5

Боговиђење у светоотачком наслеђу

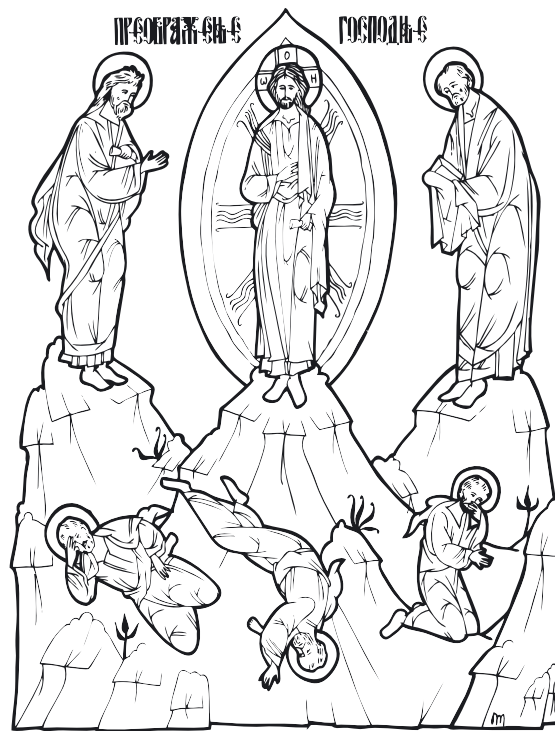
ЈЕР ЋЕМО ГА ВИДЕТИ КАО ШТО ЈЕСТЕ

За предавања Владимира Лоског о „Боговиђењу“, која је он држао на париској Сорбони током 1945. и 1946, протојереј Јован Мајендорф је рекао да представљају патролошки увод у „паламизам“, односно да је у њима доказао како Паламино учење има светоотачко порекло. Из недавно преведених предавања Лоског на српски (Богдан Лубардић, 48. књига „Хиландарских путоказа“) преносимо кључна разматрања о „Боговиђењу“

Ниједан хришћански богослов никада ех-professo (из учења) није порицао да ће изабранима, у стању коначног блаженства, бити дано да виде Бога. Поменути истину беспоговорно потврђује Свето Писмо: *Јер ћемо га видети као што јесте* (1 Јн 3, 2). Па ипак, она је дала повода за различите развоје богословске мисли, утолико пре што се у Светом Писму, у истој Посланици светог Јована (4, 12), тврди да *Бог нико никада није видео*, а и свети Павле још јасније одређује да се Он не може видети (1 Тим 6, 16). Поставља се, дакле, питање: да ли је боговиђење искључиво везано за вечни живот, *in patria* (у отаџбини), или се, пак, може зачети још на земљи, *in via* (на путу), у екстатичком (извансебном) искуству. Уколико се говорило о гледању лицем у лице у будућем веку, боговиђење се тумачило као једно од својстава сједињења са Богом или, штавише, као извор самог блаженства, где се блажено виђење показало као врхунска сврха човека. Коначно, у односу на сам предмет виђења Бога *као што јесте*, догматска тумачења су се разликовала у зависности да ли се допушта могућност познања Божанске суштине или се, напротив, утврђује њена апсолутна (безусловна) непознатљивост за створена бића. Последња питања управо ми намеравамо да имамо у виду изучавајући учења о боговиђењу неколицине византијских богослова.

(...)

Према светом Иринеју (Лионском), виђење Бога увек јесте

откривење, које се увек остварује вољом Божијом. Бог по природи није предмет који се може познати, него Он себе чини (по)знатим. Он себе открива из љубави, из снисхођења. Иако су пророци обзнанили да ће људи видети Бога, иако је Господ виђење обећао онима који су чистог срца, ипак је једнако истинито да „нико Бога неће видети“. И заиста, кад размотримо Његову величанственост и славу, нико не може видети Бога, а да не умре. Јер, Отац је изнад опазивости. Па ипак, врлином своје штедрости, љубави према људима и свемоћи, Он велики дар боговиђења даје онима који га воле, управо као што су пророци објављивали. Јер, оно што је немогуће људима, могуће је Богу. Заправо, „сам човек не ви-

ди Бога, већ Бог, уколико хоће, чини да га људи виде, тј. они које изабере, када их изабере и како их изабере“ (*Против јереси*).

(...)

Чак ни у виђењу Бога које имају блажени, савршено богојављење не искључује одрицајни пут сједињења у незнању. Дионисије (Cyrus dionysiacum) вели: „Поставши пропадљиви и бесмртни, досегнувши стање блаженства и поставши христолики, ми ћемо заувек обитавати са Господом наслађујући се, по слову Светог Писма, Његовим видљивим богојављењем у најчистијем умозрењу, просвећени Његовим блистајућим зрацима, као што и ученици беху просвећени у време Његовог Божанског Преображења. Уједно, нашим бестрасним умом и нетварним умом, ми ћемо учествовати у Његовом умном просвећењу, а такође и у надумном сједињењу, у несхватљивом и блаженом сјају пресветлих зракова светлости, у стању које је слично стању небеских духова. Јер, по слову Истине, као синови васкрсења ми ћемо бити подобни анђелима и синовима Божијим“ (*О Божанским именима*).

(...)

Како свети Максим (Исповедник) замишља боговиђење у обоженом стању будућег века? Као што можемо очекивати, не може бити речи о виђењу Божанске суштине. Свети Максим каже: „Дионисије потврђује да нико није видео, нити ће видети скривену стварност (оно што је скривено у Богу), то јест Његову суштину,

или, са још већом тананашћу, да нико не може, нити ће бити кадар да домисли или изрази шта је Бог у себи самом“ (Тумачење на „Небеско свештеноначелство“). Као и код Дионисија, виђење од стране изабраних приказује се као динамичко откривење Божанске Христове Личности: Богочовека. Његово Божанско тело биће видљиво богојављење, при чему ће у исто време изабрани духом учествовати у умном богојављењу „на најсавршенији начин“. Међутим, изгледа да чулно и умно више неће бити супростављени једно другоме као два различита реда познања. Свети Максим вели: „Бивајући обојени ми ћемо бити једнообразно једно, слободни од разлика произашлих из сложености“ (Тумачење на „Божанска имена“). Ми учавамо боговиђење које превазилази ум, као и чула. Стога се оно обраћа свецелом човеку: ради се о оп-

штењу личносног човека са Личносним Богом.

(...)

Успели смо (у прегледу светоотачког учења, прим. прир.) да приметимо једну чињеницу. У списима Климента Александријског и Оригена збиља постоји указивање на виђење Божије суштине. Међутим, (будући недовољно одређено и недостатно представљено у оквиру једног интелектуалистичког мистицизма, који супроставља чулно и умно, те потврђује са-природност ума и Божанског. У њему је виђење Божанске суштине круна једног умног gnosisa.

На равни духовности пронашли смо две противне тежње. На једној страни, постоји оригенистичка мистика Евагрија, где је ум по природи пријемник суштинске светлости. Она уму (иако Евагрије није изричит) мож-

жда саопштава gnosisa Божанске суштине. На другој страни, код месалијанаца сусрећемо чулно учествовање у суштини Бога. Православна духовност се једнако противи умном gnosisu као и чулном опажању Божанске природе. Стремећи да превлада дуализам чулног и умног унутар створеног бића, она је тежила ка боговиђењу које целог човека покреће на пут обожења. Духовност превазилажења створеног бића ишла је руку под руку са неопозивом потврдом неспознатљиве природе суштине Божије од стране Григорија Ниског, Дионисија и Максима Исповедника. На чисто догматској равни, одзив на Евномијеврационализам је довео до порицања неспознатљиве природе Божанске суштине од стране различитих богослова – тројице Кападокијаца, светог Јефре-

ма Сирина, светог Епифанија и светог Јована Златоустог. Учења о дејствима су први пут изнели свети Василије и свети Григорије Ниски (у расправи са Евномијем), да би га Дионисије развио у смислу динамичког схватања Божанских својстава, а Максим и Јован Дамаскин утврдили у њиховом христолошком динамизму. Ово је византијским богословима четрнаестог века послужило као догматска основа у њиховој одбрани могућности непосредног општења са Богом и порицању gnosisa Божанске суштине. Ради се о разликовању између природе и личности у учењу светог Атанасија Синајског. Он тврди да виђење лицем у лице представља виђење Личности оваплоћеног Слова. Насупрот иконоборцима, истиче се да се нама на иконама не појављује ни људска, ни Божанска природа, него Ипостас (Личност) Христова. Стога је поштовање (култ) икона, у извесном смислу, почетак боговиђења. По светом Симеону Новом Богослову, виђење лицем у лице представља неку весту егзистенцијалног општења са Христом, при чему свака личност проналази своје искупљење, знајући Бога лично и будући Богом лично познана и љубљена. Виђење сијајућег Лица Божијег, које је окренуто према свакоме човеку, виђење преображеног Христа, своје богословско устројство добија у учењу светог Григорија Паламе, као и у одређењима природе благодати, које су сачинили сабори четрнаестог столећа.

После неколико векова ми се опет суочавамо са виђењем преображеног Христа, кроз кога Отац у Светом Духу саопштава своју недоступну природу, са виђењем које смо сусрели на почетку наше студије у делу светог Иринеја, оца хришћанског предања, ученика светог Поликарпа, а такође и ученика светог Јована Богослова, који је рекао: *Бога нико није видео никад: Једнородни Син који је у наукују Оца, он га објави* (Јн 1, 18).

Владимир Лоски

ТИ СИ СЕ ПРОЈАВИО КАО ДРУГО СУНЦЕ

Ја сам често виђао светлост. Некада се јављала у мени самом (уколико је моја душа поседовала мир и тишину), некада ми се јављала само издалека, а понекад је била чак у потпуности скривена (када бих осећао велики јад, верујући да је никада више нећу видети). Али, чим бих почео да пуштам сузе и да сведочим о потпуној непривезаности за било шта и о потпуном смирењу и послушању, светлост би се изнова јављала, попут сунца које разгони густину облака и себе потпуно открива, доносећи радост. Стога си ти, Неизрециви, Невидљиви, Недодириви, Увекпокретни, који се стално поткриваш и скриваш, нестајао и пројављивао се преда мном и дан и ноћ. Ти си лагано развејао таму која је била у мени, распршио облак који ме је покривао, отшкринуо мој духовни слух и прочистио зеницу ока мога духа. И коначно, уобличивши ме по својој вољи, ти си себе открио мојој блистајућој души, постајући, још једном, за мене Невидљив. И одједном, ти си се пројавио као друго сунце. О, неисказиво Божанско снисхођење (Слово).

Свети Симеон Нови Богослов

САДРЖАЈ

<i>Боговиђење у светоотачком наслеђу</i>	1
Свештенство Шумадијске епархије осуђује појаве изазивања нејединства у Цркви	4
Свети Василије Велики, <i>Будимо достојни звања небеског</i>	5
<i>Есхатолошки карактер православне иконе,</i> предавање оца Стаматиса Склириса.....	6
Епископ Григорије (Дурић), <i>Литургијска драма спасења</i>	12
Протонамесник Рајко Стефановић, Проповед на Рођење Пресвете Богородице.....	16
Извештај са освећења нове цркве у Загорици.....	19
<i>Градећи храмове, изграђујемо себе,</i> са освећења нове цркве у Барајеву.....	22
Освећена нова црква Светог Георгија у Мијатовцу.....	24
Из летописа Шумадијске епархије.....	25
<i>Скривени смисао болести,</i> предавање академика Владете Јеротића.....	33
Агапије Ландос Крићанин, <i>О трпљењу болести</i>	34
Тапије имања манастира Вољавче из 18. века.....	37

Дечија страна

Промене у Шумадијској епархији

Служење, пријем, посете епископа шумадијског Г. Јована

Насловна страна:

Новоосвећена црква Спаљивања моштију светог Саве у Барајеву

Последња страна:

Света Литургија у Вазнесењском храму у Сопоту

Каленић

Издази с благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXVII
Број 5, (167), 2006.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Издази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, јереј

*Заменик главног и одговорног
уредника*
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј-
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Рајко Стефановић, протонамесник
Марко Митић, јереј
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић, јереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
„Каленић“,
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
телефон 034 371-192
e-mail: kalenic@kg.sbb.co.yu

Тираж
3000 примерака

Дизајн и припрема
✠ Уметничка радионица
Светог краља Милутина

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

Свештенство Шумадијске епархије поздравља покретање расправа о теолошким питањима

СВИ СМО ЈЕДНО У ТЕЛУ ХРИСТОВОМ - ЦРКВИ

На братском састанку клира Православне епархије шумадијске о темама литургијског богословља, које су покренуте на јесењем заседању Светог архијерејског сабора СПЦ, поред исказане радости што се кроз дубоки теолошки дијалог може доћи до новог квалитета у животу и мисији наше помесне Цркве, осуђене су појаве, међу појединцима, које изазивају смутњу и нејединство у Цркви. Текст који доносимо разматран је на братском састанку и подржало га је 224 свештенослужитеља Шумадијске епархије

Клир Српске православне епархије шумадијске окупљен на братском састанку и разговору на теме литургијског богословља изражава радост и сматра да је Божији благослов то што је Свети архијерејски сабор на свом јесењем заседању покренуо расправу о теолошким питањима која се тичу саме суштине Цркве и Њене мисије у данашњем српском друштву.

Теолошки дијалог је увек насушна потреба Цркве, а он је пречесто запостављан последњих деценија из, како нам се чини, оправданих историјских разлога. И Црква и народ су се у том периоду борили за опстанак, те су се теолошке теме остављале за неки други период, за неко мирније време.

Уверени смо да је воља Божија да се те суштинске теме сада отварају и ми се молимо Богу да кроз мирни, аргументовани, дубоки теолошки дијалог у узајамној љубави, живот и мисија наше помесне Српске православне Цркве дођу до новог квалитета.

Колико смо срећни због прилике коју нам Бог даје ради нашег спасења и користи Цркве, толико изражавамо негодовање због начина на који поједини наши верни (да ли и истински верни?) користе ово покретање дијалога за изазивање смутњи и нејединства у Цркви. Ма колико оштар јесте или ће бити, дијалог треба

да буде црквен и у Цркви, која подразумева заједницу љубави. Могу се користити дозвољена, а не недозвољена средства, која ће бити уперена против личности и која ће одисати мржњом, претњама и жељом да се дисквалификују конкретне личности, а нарочито, епископи наше Цркве. Има ли веће радости за човекоубицу и нечастивог од тога да створи атмосферу мржње уопште међу људима, а камо ли тек међу Хришћанима?

Ми смо посебно забринути низом анонимних писама, за која и ми, као и сав свет, сматрамо да је то за човека неједноставнији начин комуникације, а која најбестидније и најнечасније блате нашег епископа као и многе друге епископе наше Цркве.

Посебно смо зачуђени безобзирношћу људи који прижељкују сукоб Епископа шумадијског и свештеника Епархије шумадијске са житељима Шумадије. Тај

и такав сукоб је неприродан и као такав немогућ, јер сви ми у Шумадији делимо исте духовне, културне и етичке вредности, и сви смо једно у телу Христовом - Цркви

Чувајући јединство Цркве, упркос свих могућих теолошких неслагања, ми устајемо у заштиту свих људи који на овакав начин могу бити укаљани, без обзира на њихово мишљење и опредељење. Овде је реч о достојанству сваког човека да буде заштићен од примитивизма и екстремизма сваке врсте.

Уз молитве Господу да нам свима покаже прави пут, да укрепи све нас да у љубави и јединству разговарамо о битним темама наше Цркве и да уразуми све оне који мисле да се недопуштеним средствима може доћи до доброг резултата, ми, клир Епархије шумадијске на челу са нашим Епископом, потписујемо ову нашу заједничку изјаву.

Епархија шумадијска броји 227 активних свештенослужитеља (без свештенмонаха). Ову изјаву потписало је 222 свештенослужитеља. Двојица свештеника се налазе на болничком лечењу и дали су своју усмену саопштење одбили да потпишу три свештеника.

**Из канцеларије
Епархије шумадијске**

Свети Василије Велики

БУДИМО ДОСТОЈНИ ЗВАЊА НЕБЕСКОГА

Дела нас наша обличују, када у патњама и невољама најпре прибегавамо свему осталом, само не Богу. Када ти је дете болесно, тражиш врача или онога ко ће му на врат ставити какву амајлију, или, напокон, одлазиш лекару по мелеме, заборавивши на Онога Ко је силан спасти га. И уопште, у свакој невољи сам себе обличујеш тиме што на речима Бога називаш прибежиштем својим, док на делу помоћ иштеш у ономе што је бескорисно и пустошно. А праведнику је истински помоћник Бог.

Не буди пристрашћен богатству земаљском душом својом, већ из њега корист извучи; немој га преко мере волети и немој се њиме усхићавати, него га употребљавај тако да ти служи само као оруђе, као средство.

Не треба се бринути о обиљу онога што је за живот потребно и старати се за то да увек сити будемо и у раскоши пребивамо; ваља нам бити чистима од сваке врсте пристрашћености према стицању и од сваког разметања. Свакога дана и свакога часа у бо-

дрости пребивати, и, у савршеном благоугађању Богу, вазда приправан бити, знајући да ће Господ доћи у часу у коме се не надамо.

Шта је својствено хришћанину? - Да се очисти од сваке нечистоте тела и духа Крвљу Христовом, да твори светињу у страху Божијем и у љубави Христовој.

Сви ће морати да даду одговор колико су слушали глас Еванђеља Христовог, без обзира на то да ли је реч о монасима или онима што у супружанству пребивају.

Хришћанин не сме ни о коме рђаво говорити, нити се препуштати оговарањима, нити радо слушати туђа оговарања; њему не

доликује да лако поверује ономе што људи за некога говоре, да се препушта раздражљивости, да се приволева жељама својим, да се без разлога гневи на ближњег свог; он не сме гајити непријатељство ни према коме, нити злом за зло узвраћати.

... никада не оправдавати себе самог; себе сматрати грешнијим од свих и пред Богом и пред људима; незаконике до уразумљења доводити, малодушнима утеху пружати, онима што су у невољама помагати, старати се о гостопримству и братољубљу.

... клонити се људи рђавих, телесних и сујетних; више мислити, а мање говорити; не бити дрзак на речима; не допуштати себи прекомерну говорљивост; не одавати се смеху, него се украшавати стидљивошћу, поглед обарати, а душу ка висинама узносити; на пребацивања не одговарати пребацивањем; бити покоран другима; радити својим рукама; стално се опомињати кончине своје, радовати се са сваким уздањем, трпети у невољама, молити се без престанка, за све благодари-

ти; пред свима смирен бити, презношења се клонити, пребивати у трезвености и срце своје чувати од помисли злих, сабирајући испуњавањем заповести благо на небу; свакодневно преиспитивати помисли и поступке своје, не препуштати се свакидашњим животним бригама и испразним разговорима, не распитивати се са љубопитљивошћу о живљењу људи немарних, него се једино према живљењу Светих Отаца управљати; радовати се са онима што у врлини узрастају, никако им не завидети; састрадавати са онима који пате, плакати са њима и жалостити се због њих, али их не окривљавати; не прекоревати оне који се од греха одвраћају.

Прође ли још један дан? - Благодарни Ономе Који нам је подарио сунце како бисмо могли дневне послове обављати и Који нам је дао ватру да осветљава ноћ и да нам служи за остале животне потребе.

Облачиш ли доламу - узнеси благодарност Ономе Који ти ју је дао; заодеваш ли огртач - умножи љубав према Богу, Који нам је подарио покрове погодне за зиму и лето, хаљине што чувају живот наш.

Без обзира на то да ли ћемо оно што иштемо добити пре или касније, пребивајмо у благодарности Господу, јер све што Владар чини, све је то по домостроју Његовом ради спасења нашег; само немојмо због малодушности престајати са узношењем прозби својих.

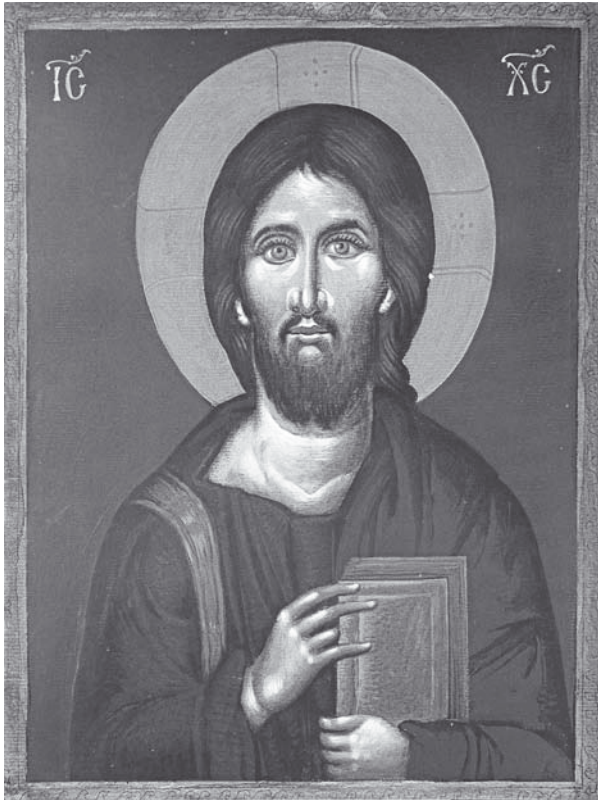
Хришћанин је дужан да негује мисли достојне небеског звања, и да живи достојно Еванђеља Христовог.

Хришћанину не доликује да у расејаности пребива, и да га било шта одвлачи од сећања на Бога, на вољу и суд Његов.

Из књиге *Спасење у свету*
С руског, Ксенија Кончарев

ЕСХАТОЛОШКИ КАРАКТЕР ПРАВОСЛАВНЕ ИКОНЕ

Неколико година пре објављивања на српском језику књиге о. Стаматиса Склириса „У огледалу и загонетки“ (иконолошки есеји са 510 илустрација, Београд, 2005), овај, по многим мишљењима најзначајнији савремени православни иконописац, одржао је на београдском Богословском факултету предавање које до сада није објављивано.

Преносимо га у неауторизованом облику, према магнетофонском запису, с уверењем да може допринети још бољем разумевању Склирисових иконолошких идеја

вао, у поређењу са рајем је као мапа неба у односу на стварно небо са свим својим сазвезђима.” Дакле, и оно што ми живимо у Светој Литургији, где иконе показују управо живоприсуство светитеља, уводи нас на путању ка есхатону.

Историјски елементи

Једна од првих икона у хришћанству која је очувана је Пресвета Богородица са Синаја из петог или шестог века. Ту је Богородица приказана како стоји између два мученика – светог Георгија и светог Теодора, и између два анђела који имају поглед управљен ка небу. Појавно, за овај њихов поглед ка небу не знате тачно ка чему је управљен. Ово можемо објаснити само уз претпоставку да Богородица на овој икони потиче из представе Вазнесења Христовог. Дакле, поглед анђела који је уперен навише потиче из Вазнесења Христовог. Агиографи имају обичај да са једне велике иконе узму већ готов детаљ и пренесу на икону коју ће сликати. Тако је могуће да су у овом случају узели са иконе Вазнесења Богородицу која стоји између ова два анђела, чији је поглед уперен ка небу. Дакле, Вазнесење је догађај који тумачи ову икону.

На икони архангела Михајла видимо како Архистратиг држи дискос на коме пише: *Христос праведни судија*. Дакле, она је непосредно повезана са иконом Другог доласка. Да бисмо овако нешто доказали представимо вам једну старију икону архангела Михајла на којој дискос

Наша данашња тема је есхатолошки карактер православне иконе. Молио бих да обратите пажњу, јер сматрам да је то врло значајан, па чак и најзначајни елемент у схватању иконе. То што сада говорим о есхатолошком карактеру иконе није последица моде, већ резултат мог дугогодишњег бављења иконом. Ово излагање нисам написао, потпуно је свеже, али ипак сам сигуран да ћемо се на крају сложити да је ово права путања, кретање и смисао есхатолошког карактера иконе.

Сви ми разумемо Литургију и живимо у њој, у живом присуству светитеља. Али Литургија још увек није рај и живот Божији. И када се Христос приказивао светима, као на пример светом Симеону Новом Богослову, када је свети Симеон рекао: “Ово што сам видео је све”, Христос му је рекао: “Заиста си малодушан. То што си доживео, искусио, опито-

кретније на материјал којим располажемо, јер живећи овај есхатолошки карактер у Литургији дужни смо да то као теолози докажемо, како бисмо сведочили свету о њему. Посматраћемо овај материјал са историјског аспекта, затим са стилског аспекта. Из ова два аспекта одредићемо теологију иконе. На крају ћемо покушати извести егзистенцијалне последице које носи оваква теологија у нашим међусобним односима. Понављам, прво наводимо историјске елементе, затим стилске, затим као суму ова два елемента теологију иконе, која се изводи из ова два елемента, и четврто, говорићемо о егзистенцијалним последицама.

С обзиром да је ова грађа широка, подразумева се да ћу говорити сажето, а надам се да ће у будућности бити прилике да прочитате моју опширнију студију која ће бити преведена и издата у неком од теолошких часописа.

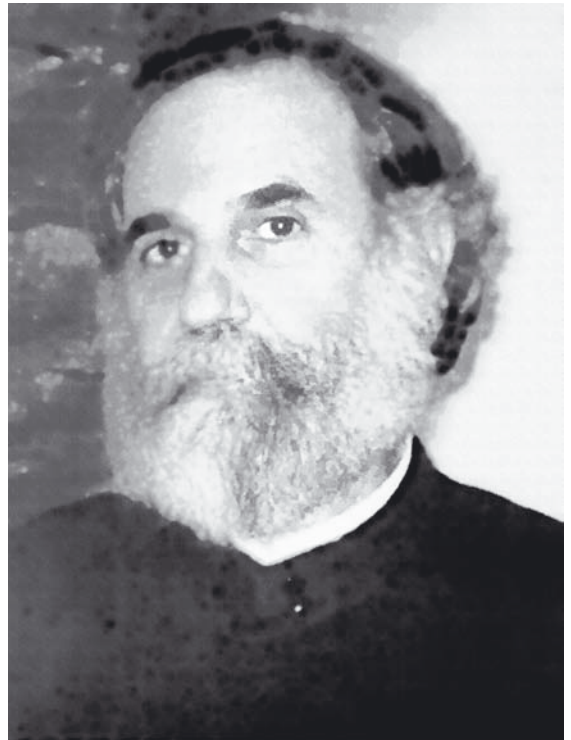
нема исписане ове речи него је на њему приказан Христов лик. Пре ове иконе постоји још једна старија икона на којој су представљени архангели Михајло и Гаврило који између себе држе дискос на коме је исликан Христов лик. И пре ове иконе постоји још једна икона Сабора светих архангела која је, у ствари, детаљ узет са представе целокупног Другог доласка Христовог, представе Су-да.

Дакле, разумемо да нас један данашњи елемент у иконографији, значи, овај детаљ на коме архангел Михајло држи дискос на коме пише *Праведни судија*, везује са почетном иконом од које је она настала, односно са иконом Другог доласка. Ако ово повежемо са иконом коју смо данас прву протумачили, икону Богородице са два анђела који имају погледе уперене ка небу, а коју смо повезали са Вазнесењем, с обзиром да се Вазнесење поистовећује са Другим доласком, јер су анђели натајначин показивали апостолима да ће на исти начин Христос доћи и по други пут, и ако архангела Михајла који потиче из Другог доласка повежемо са иконама других светитеља, на пример са устоличеним јерарсима, закључићемо да су све ове иконе јерараха детаљи који су настали из почетне иконе Другог доласка. А када се питамо зашто се свети који нису јерарси сликају устоличени на трону (значи, у питању је елемент који нема никакву литургијску подлогу с обзиром да свети мученици не служе свету литургију, не началствују), то бих објаснио тиме што је агиограф навикао да гледа икону Другог доласка, тако да чак и када осликава светитеље који нису началствујући, који нису служитељи, он их ипак осликава на начин на који би сликао и служитеље, јерархе. Из овога можемо закључити да се свака икона на којој је осликан један светитељ, за Цркву и за литургијско схватање Цркве, не може схватити сама, изолована, јер је она у реалности само један аспект иконе Другог доласка.

Када, на пример, у својој кући имамо икону светог Спиридона, на њој није представљен само свети Спиридон, неповезан са осталом Црквом, него је то свети Спиридон из Другог доласка. Овај есхатолошки елемент да се врло јасно уочити на првим хришћанским иконама.

Када су се градиле прве цркве у којима су хришћанимоглинеометано служити Литургију, у њима није постојала ни једна друга иконографска тема него есхатолошки Христос у различитим аспектима. Значи, можемо имати у конхусу храма насликаног Христа који долази из есхатона. По речима из Јеванђеља, да ће Христос доћи на облацима, на многим мозаицима ранохришћанских цркава Христос је заиста представљен на облацима, али не на облацима какви су они заиста у метеоролошком виду, него су то облаци који приказују есхатолошку славу Господа. И због тога су ти облаци златни, црвени или плави.

Други вид есхатолошког Христа је са представе Вазнесења, на икони која је састављена од две зоне. У горњој зони је представљен Христос, а доле се може видети Богородица са анђелима који указују на њега, или Богородица са апостолима, или помесна црква, или помесни епископ, или светитељ коме је црква посвећена. Када је формиран архитектонски стил базилике са куполом тада су две зоне Вазнесења подељене. То се десило након градње цркве Свете Софије у Цариграду. Христос из Вазнесења почиње да се осликава у куполи, а Богородица је у конхусу олтара. Доказ за ово до дана данашњег је један међустадијум овог развоја, црква Светих апостола у Пећи, Света Софија у Солуну, и још неке друге. У овим двома црквама у куполи је осликано целокупно Вазнесе-

ње и то нам помаже да разумемо шта значи Сведржитељ. Није да нису у вези представа Сведржитеља и Богородице Ширшаја небес, него управо конхус олтара и купола означавају једну исту представу. Моје мисли су ишле мало скоковито и нисам изложио све фазе и можда неко из публике пронађе грешку у овоме што сам изнео до сада, а што се тиче историјског пута и археолошког аспекта. Ипак, замолио бих вас да придате већу важност значају које ово моје излагање има за теологију иконе.

Дакле, закључак који би произилазио из ових историјских елемената је да иконографија никад није имала други циљ него да прикаже есхатолошког Христа. Овакво мишљење слаже се и са смислом Литургије којом се бави иконографија. Иконографија обухвата у себи Евхаристију и описује на зидовима храма оно што се пред нама догађа на Светој Трпези. Окружује Литургију.

Стилски елементи

Простор на икони осликава се на сликарски начин. Постоји дистанца између осветљења и тамне подлоге. Тамна подлога ствара

у нашем оку утисак да је удаљенија од нас, док агиограф додајући светлост ствара једну раван ближу гледаоцу у односу на ону удаљену тамну подлогу. Ово ствара утисак постојања ликовног простора. Овакво схватање простора различито је од схватања простора у западној уметности. На једном портрету западне уметности сликар, додајући сенке производи утисак дубине на портрету и ствара природну перспективу која нас води ка дубини, односно ка прошлости, ка ономе што је постојало раније. Док икона у свом кретању од тамне подлоге ка светлу, у ствари чини кретање ка гледаоцу, односно ка сусрету до кога ће доћи у будућности.

Други елемент би био да је поглед ока на византијској икони често двозначан. Слика, цртеж, представљају око са погледом упућеним ка нечему конкретном, док потез четкице који је ту да осветли око мења тај поглед и усмерава га у даљину. Ово конкретније можемо показати на делу Астрапе, агиографа из четрнаестог века. Дакле, можемо рећи да нам цртеж на икони изражава историју, док светлост преноси икону из историје у есхатон. Са овим је у сагласности и чињеница да се кровови кућа нагињу према нама, као и да су планине представљене у степенастом распореду али да су њихове горње површине окренуте ка нама. Све ово ће се сложити са још једном примедбом. На многим иконама Распећа, ако изузмемо византијско светло и погледамо сам цртеж иконе, видећемо трагичан елемент на осликаним лицима. Кад поново ставимо византијску светлост на ову икону

успоставља се мир у целокупној атмосфери ове представе, који би могли поистоветити са есхатолошким миром. Из свега овога можемо закључити да, као што кроз историјско води пут ка темама које изражавају есхатологију, и као што је свака мала икона део једне веће иконе, и то есхатолошке представе Другог доласка, тако и на стилском плану сваки детаљ има есхатолошку референцу, односно, упућује на есхатон.

Теолошки закључци

Из грађе коју смо навели види се да је икона слика која представља Христа отвореног ка будућем есхатолошком односу. Простор и време представљени

на икони имају специфичну особеност. Замислимо да се налазимо у центру једне цркве. Од наших ногу па до зида примећујемо да постоје плочице и да постоје линије између плочица. Оне означавају природну перспективу. Дакле, постоји један природни простор између нас и зида цркве. Чим наш поглед стигне до зида већ се налазимо у једном сликарском простору, ликовном простору. Овај простор се фронтално диже пред нама док гледамо светитеља на зиду који нам је представљен фронтално, лицем у лице ка нама, а куће или брда иза њега не само да не одлазе од нашег погледа, као што би то био случај у природној перспективи, него се крећу ка нама. Дакле, Евхаристија креће из центра цркве и шири се ка свету, и одмах се поново враћа у центар, односно привлачи свет као магнет ка центру цркве. Ово је евхаристијскоцентрично схватање времена и простора. Овакво схватање је у сагласју са речима молитава Свете Евхаристије, где Христос приноси благодарење у виду покрета целокупне евхаристијске заједнице ка Богу. Сама реч Христос означава онога који је помазан, који је Помазаник, према томе, пројављује однос евхаристијског Христа према Богу Оцу који га помазује и Светоме Духу који учествује у чину помазања, који је Помазање. Дакле, у питању је простор у којем се сусрећу личности, и овај простор је Земља живих како су Христа називали Византинци. Евхаристија не оставља ништа и никога по страни, него и оно што се налази на некој удаљености доводи у заједницу. Христос није један као индивидуа него су Христос

многи, и то многи свети који су позвани у евхаристијску заједницу. Дакле, не постоји нико у тој заједници ко би био далек, него као што је рекао Христос, и нашег даљњег можемо да видимо као ближњег, односно и нашег непријатеља можемо да видимо као свог ближњег. Овим смо већ ушли у егзистенцијалне последице теологије иконе.

Егзистенцијалне последице

Када улазимо у цркву и када се поклањамо икони, она нам пружа један евхаристијски поглед. Показује како да приступимо светитељу којем се поклањамо да бисмо на тај начин гледали и на све друге људе. Према томе, икона ме учи да гледам другог човека есхатолошким погледом. Рани хришћани су својим природним погледом мученика гледали као свог мртвог брата, док су погледом који је проистицао из евхаристије гледали на њега као на живог у Христу. Све представе у катакомбама указују да се мученик налази у једном врту као жив у Рају и да је лицем окренут ка Богу. Ово потврђују и натписи нађени у катакомбама који нам говоре о светлу у онтолошком смислу. Неки натписи кажу: *Мученик живи; Светлост Христава обасјава све*, или: *Светлост је живот*. Све те поруке истичу онтолошки значај светла по којем оно указује на живот, а тама, одсуство светлости, на смрт. Светитељ који је жртвовао свој живот из љубави према Христу налази се у светлости, што значи да је он вечно жив. Ако бисмо ово пренели на наше односе са људима, могли бисмо рећи да нам есхатолошки поглед на другога, поглед којем нас учи икона, помаже да гледамо другога онако како су рани хришћани гледали мртвог мученика есхатолошким погледом, дакле, гледали су на њега као да је жив. И као што на икони не постоји нико уистину мртав, на њој не постоји смрт - мртво Христово тело осликава се истим живим бојама којима се исликавају и тела

живих. И као што на иконама не постоји угашена свећа, него су све свеће упаљене и горе, и као што не постоји ни дрво којем би листови опали, него су сва дрвета на иконама представљена у јек своје плодности, са зеленим лишћем, тако и верници уче из Евхаристије и из иконе да гледају свог брата преображеног у Христовом Другом доласку, онаквим какав ће бити у Царству Божијем.

Дакле, могу да гледам свог брата који има страсти како страда, јер ја гледам на њега онако какав ће бити у есхатону. Овде се не ради о етичкој подвижничкој пракси, него се првенствено ради о онтолошком, есхатолошком односу ка којем нас води икона са овом својом својственошћу приказивања догађаја и ликова. Надам се да вам је сад постало јасно како нам целокупна православна иконографија - како својим историјским развојем, тако и стилским карактеристикама - даје есхатолошку слику света и надањује нас онтолошком, есхатолошком везом, односом у љубави.

Мислим да је сада јасно зашто икона представља једну чудновату слику. Она с једне стране треба да покаже Божију природу, јер се Христос оваплотио и узео на себе материју, али са друге стране, православна икона не сме да представља природни портрет човека, него његов, рекао бих, есхатолошки портрет. Фотографија светог Нектарија приказује нам светог из прошлости, на фотографији постоје сенке и знаци пропадљивости, док нам икона приказује светог Нектарија из есхатона, будућег светог Нектарија.

Након предавања присутни су постављали питања на која је отац Стаматис одговарао.

Питање: Можете ли рећи нешто о икони Свете Тројице Андреја Рубљова?

Одговор: Икона Свете Тројице Андреја Рубљова полази од представе Авраамовог гостопримства. Византинци нису придавали значаја овој представи онолико колико су то чинили Руси. Ово се види из тога што се ова икона, ова представа Свете Тројице, код Руса називала Авраамово гостољубље и сликала заједно са литургијским призорима, вероватно у олтару, док су Византинци наглашавали икону Христа, јер су веровали да икона Христа изражава целокупну тајну Свете Тројице. То је оно што сам рекао да Отац помазује, Свети Дух је Помазање и то се види по томе што се светлост ка Христу пружа споља, што се види по сенци која пада са једне стране носа на образ и са једне косе стране врата на другу. Према томе, Христово лице осветљава Отац и ово светло је на неки начин Свети Дух који је Помазање. У сваком случају, икона Хри-

ста је код Византинаца била као икона Свете Тројице, тог значаја. Код Руса, у времену када је за народ било тешко да схвати тајну Свете Тројице, када су вођене тријадолошке распре и настајале многе јереси, свети Сергије, а можда и други светитељи, подстакли су Рубљова да изрази тајну Свете Тројице на једној икони. Тако је Рубљов узео византијску представу и уклонио са ње Аврама и Сару, који су историјски елементи, и оставио само анђеле да би на тај начин приказао тајну Свете Тројице. Током времена Руси су придали велики значај овој теми тако да су је постављали чак и на врх самог иконостаса, док је у византијском храмовима на врху иконостаса била икона Деисис – Христос, а поред Њега Богородица и свети Јован који му се моле. Закључак би био да је у Византији иконом Свете Тројице био приказан историјски догађај са литургијским елементима, последицама, док се код Руса развила посебна теологија о Светој Тројици. Централна икона у Византији је била Деисис, који је у ствари детаљ са иконе Другог Доласка. Икона Другог доласка почиње да се појављује од 4-5 века као припрема трона Христовог и после се полако развија. Један од почетних стадијума је Деисис, за-

тим се додају дванаесторица апостола на троновима, ангели око Христа, а испод припреме трона је вага правде која се додељује људима.

Питање: Реците нам нешто о представама Другог доласка.

Одговор: Од 14. века почињу да се појављују неке страшне представе на икони Другог доласка. Можда то и није тачно 14. век што и није много важно, али је важно да се полако развија психолошки дух на штету онтолошког духа. Демони су се у Византији сликали мањим од Христа и мрачним. Нису били изобличених ликова. Од 16. или 17. века на овамо, у сваком случају на западу и раније, а после је то имало одјека и код нас, губи се онтолошки језик иконе, а наглашава психолошки и етички. По овом тумачењу демон мора бити зао и онда мора да има зубе, канце, дивљи поглед, рогове. Такође се развија учење међу верницима с циљем да их одведе ка моралном животу служећи се застрашивањем. Не можемо овакво схватање да прихватимо као теолошки исправно, већ се морамо вратити ранијим вековима када је Евхаристија била изражавана на православној икони онтолошким начином. Христос је онај који јесте, јер учествује у целокупној светлости љубављу Оца и даје живот бићима дајући светлост иконографији. А бића која нису отворена ка заједници са Христом, значи демони, осликавају се као спорна бића, бића чији се живот налази под знаком питања.

Питање: Зашто из оквира иконе може да излази неки детаљ?

Одговор: Мислим да ова проблематика није строго иконографска јер је сваки уметник старог доба покушавао да да покрет непокретној слици изводећи један део светитеља изван рама. Нарочито је у иконографији то успешан елемент зато што повезује Хри-

ста и остале светитеље са природом. Веома је љубак онај део где се Христова сандала која је пала слика у углу уз сам оквир иконе.

Питање: Зашто на Вашим иконама неки погледи изражавају сету и тугу?

Одговор: Треба да знамо да се много тога код уметника дешава несвесно. Ја сам свесно хтео и покушавао да светитељев поглед изразим у усхићењу, узбуђењу, али изгледа да је уз ово још нешто испало. Хвала на примедби.

Питање: Реците нам нешто о односу онтологије и естетике.

Одговор: Хтео бих само још нешто да кажем у вези претходног питања. Треба да будемо свесни да је уметник увек део заједнице и времена у којем живи. Ова слика је инспирисана жалосним догађајима кроз које су прошле неке жене са Кипра у време Турака, освајача, али и у данашње доба. Тај догађај је оставио на мене снажан утисак. Када сам био на Кипру насликао сам ову жену, овај низ слика под насловом *Жена и рат*, и мислио сам да ће том серијом мојих слика бити окончан овај догађај, али догађаји из Босне и са Косова обновили су у мени ову горку инспирацију и као човек који живи у свом времену, вероватно не могу да се ослободим од тог елемента.

Однос онтологије и естетике. За нас је важно како на икони функционише светлост – у естетском или у онтолошком смислу? Ако се на једној слици извор светлости налази на периферији слике и осветљава насликани лик са једне стране а са друге не, већ лик баца сенку, тиме је и атмосфера на икони естетска и психолошка. Уколико светлост осветљава лик стабилно, директно, тада насликани лик задобија стабилне карактеристике и ближи се онтологији. Први случај који сам навео постоји на западним сликама а други у византијском сликарству. Верујем да данас, у времену постмодерне, можемо да користимо

оба начина у зависности од тога шта имамо за циљ. Кад сликамо икону користимо правило централног осветљења. Ако желимо узбудити гледаоца можемо користити неку другу врсту осветљења. Желео сам да нагласим да то није питање правила, канона, него питање аутентичности, оригиналности сликара. Агиограф који је верник не може никад да наслика Богородицу тако да на њен лик пада сенка.

Питање: Шта мислите о односу правила иконописа и слободе стварања?

Одговор: Многи говоре да је најважнији елемент у настанку иконе верност конкретном кодексу правила и да је резултат овакве дисциплине икона строгих, наглашених потеза. Мислим да смо вечерас у овом излагању историјског развоја и есхатолошког кретања иконе показали да је од дисциплине и потчињености правилима важнија слобода светлости. Можемо разумети да с обзиром да светлост долази директно, централно и да даје централно осветљење и истовремено на периферији оставља сенку, следи да се ова сенка сједињује са контуром и тиме су линије наглашене, али ово се не дешава захваљујући линијама него захваљујући светлости. Ово је веома важно за духовни живот. Значи, не живи се аутентично православље ако се строго држи моралних правила него ако човек успе да се уз помоћ Божију освети, да постигне своје опредељење. Ово се у духовном животу изражава аутентичношћу. Хришћанин живи слободно, воли слободно Христа и остале чланове Цркве и из љубави не чини морално квалификовано зло другоме. Према томе, савремена иконографија уколико буде чувала строга правила, биће проста имитација и неће изражавати аутентично православље.

Питање: Како објашњавате историјске представе из Старог и Новог завета на иконама?

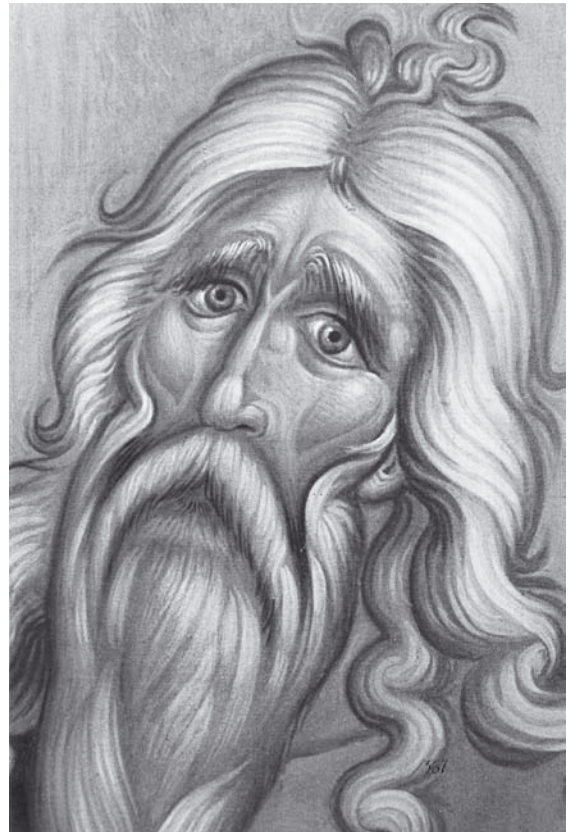
Одговор: Када смо говорили о есхатолошком карактеру нагласио сам да се на иконама представљају историјски догађаји. Христос је историјска личност и ми сликамо његов портрет. Али, ми не сликамо природни, историјски портрет него есхатолошки. То не значи да ми укидамо историчност Христа, већ да је осветљавамо есхатолошким смислом који ће Он, и наш целокупан живот, задобити у Другом доласку, у есхатону.

Питање: Реците нешто о нерукотвореним иконама.

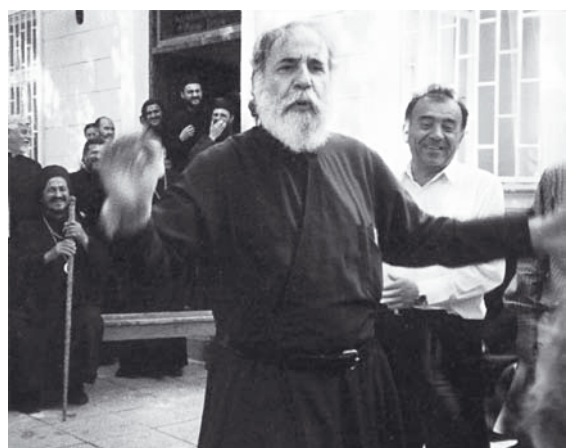
Одговор: Нерукотворене иконе треба посматрати као израз есхатолошког карактера иконе, јер вера у то да су ове иконе настале без посредништва човекове руке изражава веру хришћана да икона представља нешто друго а не оно што би сам човек могао да створи. Показује, у крајњој линији да су и рукотворене иконе понекад као нерукотворене, односно да изражавају оно што ни један други сликар не би могао да наслика у односу на агиографе.

Питање: Шта значи ореол на иконама?

Одговор: То је венац којим Бог Отац овенчава мученике и светитеље и самог Христа као човека. То је врло лепо питање јер се преко ореола види да светлост долази споља. Да бисмо ово боље разумели послужићемо се иконом Светих четрдесет севастијских мученика са острва Лимнос који се налазе у залеђеном језеру. Њихов целат је видео како са неба силази четрдесет венаца којима бивају овенчавани ових четрдесет мученика. Дакле, Бог Отац је тај који шаље венце и овенчава

њима. Христос каже да је Царство Божије у нама, али то значи да је Он између нас, да се оно налази међу нама. Ово може да има подвижнички карактер - ми подвигом усвајамо благодат Божију, али сама благодат је дар, нешто што се налази изван нас и што добијамо. То је врло битно разумети да би могли објаснили разлику са једном будистичком сликом. По будистичком схватању ореол је светлост која извире из самог осликаног лица, док се у православној традицији ореол налази изван осликаног лица јер долази од Бога Оца.

Епископ Григорије (Дурић) на духовној трибини у Крагујевцу

ЛИТУРГИЈСКА ДРАМА СПАСЕЊА

Јесењи програм Духовног центра Саборне цркве у Крагујевцу „Свети новомученици крагујевачки“ отворио је 9. октобра епископ захумско-херцеговачки Г. Григорије предавањем о Светој Литургији које преносимо у овом броју

Света Литургија је простор слободe. Она је земља живих. Она је наша права отаџбина, она има једина на овом свијету, створеном и смртном, ону моћ и оно дејство, које тако жељно сви траже и ишчекују - да се јави Син Божији и да се сва творевина, у којој је човјек створен као најважније створење Божије, спасе и да нађе излаз из ропства гријеха и смрти.

Неко је већ рекао, да ако бисмо заборавили многе јеванђелске приче, а увијек имали у виду причу о блудном сину, знали бисмо многе тајне и поруке Благe вијести животворне, суштину светог Јеванђеља. То је прича, како бисмо је радије превели, о радосном повратку, то је прича о повратку из земље далеке у земљу живих. То је прича о нашем спасењу. Као што знате, отац имађаше два сина и један од њих, кад им отац раздијели своје имање и своје наслиједство, отиде рекавши - дајте ми што је моје. Овдје наглашавам - дајте ми што је моје. И отиде и потроши све имање живећи распусним животом. На крају, огладњевши и сјетивши се љубави свога оца, одлучи, сабравши сво своје биће у једно - вратићу се оцу своме. И као што каже један од најпознатих и најпризнатијих духовника нашег времена, отац Василије Кондикакис са Свете Горе, љубав очевa вратила га је дому очевом. Ова чудесна прича развија се на још чудеснији начин: када се блудни син вратио потрошивши сво имање које није зарадио него добио од оца свога, отац изађе пред њега и не рјекавши му ни ријечи, загрли га оним загрљајем слободe, оним загрљајем који је препун љубави и

у коме онај који је загрљен никад се не осјећа заробљеним, него управо ослобођеним. И још рече отац, да му донесу најлепше хаљине, да му ставе прстен на руку и закољу теле угојено и направе - гозбу. И сад пазите на очеве ријечи - овај син мој бијаше изгубљен и нађе се, бијаше мртав и оживе. Каква је то гозба и које је то теле угојено? Та гозба, браћо и сестре, јесте Света Литургија, а теле које отац даде да се закоље на тој гозби за живот свијета, јесте сам Син Божији. И настаде велико славље. Света Литургија је идентична овој јеванђелској причи. У Светој Литургији догађа се управо оно што се догодило између оца и сина: драма, драматичан однос или, како је неко већ рјекао, драма спасења која се завршава увијек прослављањем Бога и човјека.

Та драма је у исто вријеме и увијек сабор, сабор на коме је Бог међу боговима, Бог Господ и на коме људи имају могућност да приме Тајну Обожења. Ево

и друге јеванђелске приче коју бисмо хтјели да истакнемо као увод и као објашњење онога што желимо да кажемо. Човјек господар направи гозбу и позва многе, али неки се изговараху да не могу да иду на свадбу цара сина, неки рјекоше да су управо купили волове, неки рјекоше да имају посла на имању а свадба је била готова и ове званице не показуху се достојне. А онда нареди господар да се сви који се нађу на раскршћу позову на свадбу. И пазите сад шта пише, што врло често заборављамо: „И изашавши слуге оне на путеве, сабраше све које нађоше, и зле и добре; и напуни се свадбена дворана гостију. А ушавши цар да види госте, угледа ондје човјека необучена у свадбено рухо. И рече му: Пријатељу, како си ушао амо без свадбеног руха? А он оћута. Тада рече цар слугама: Свежите му руке и ноге, па га узмите и баците у таму најкрајњу; ондје ће бити плач и шкргут зуба.“ Врло често смо слушали тумачења ове

јеванђелске приче, али ја сам је тек скоро научио, схватио, чуо и почео да се питам, ко је овај који није имао свадбено одијело. Јер смо увијек мислили да је то неки од оних који не испуњавају закон, да је то неки од оних које називамо злима или неморалнима. Али видјесмо да пише „и зле и добре“. Сигурно је да се на гозби нашло много и злих и добрих, па ко је онда овај коме онај који је сила каже: зашто си дошао без свадбеног руха? Ја мислим и тако вјерујем и могу то и да објасним: то је онај који нема покајања, то је онај који нема смирења. И зато ћемо у литургијској молитви која нас уводи у најдубљу тајну службе, богослужења и служења, у оној молитви „Боже свети који живиш међу светима“ прочитати ријеч која каже - ти онима који те моле дајеш мудрост, а за спасење си одредио покајање. Свима нам је неопходно покајање, да се вратимо оном распусном сину и да схватимо и видимо како је он могао да прими такву љубав очеву иако је био сав гријешан. Срцем смиреним и духом скрушеним које Бог никада неће одбацити, улази се у ову Тајну, Тајну спасења. И враћамо се, као што пише у тој јеванђелској причи, из земље далеке у земљу живих, у земљу живота. Примамо лијек бесмртности, Хљеб Живота, а то је Божанска Литургија.

Зашто је ово важно? Важно је зато јер сви ми који живимо у овом свијету, имамо разнолике проблеме, али сваки од нас који живи и који је рођен на земљи, не може да каже да нема онај јединствени и најстрашнији проблем, проблем који се зове смрт. Нарочито је страшна, када изгубимо некога кога волимо, а нарочито је страшна смрт кад помислимо да нас чека, јер нема тог човјека који је омрзнуо себе и своје тијело. Када се сјетимо трулежи и оног страшног задаха смрти, потребно нам је свима да нађемо лијек против смрти. Па зато је и онај блудни син, живјећи у оној земљи далекој, гледајући свиње како имају хране, у великој гла-

ди и жеђи сваке врсте, и тјелесне и духовне и умне, и оне највеће жеђи - жеђи за љубављу, рјечао: вратићу се оцу своме и рјећићу му „прими ме као једнога од најамника својих“. У смирењу и искушењу срца десиће му се оно што се догодило и догађа свима нама - добиће изобилје љубави, радости и онога што је најважније - живота.

Света Литургија, браћо и сестре, драги оци свештеници, јесте давање нама Сина Божијега ради нас и ради нашег спасења. Као што је у оној ноћи самога себе предао за живот свијета, тако сваки пут на Светој Литургији, Он се увијек и изнова даје нама као Хљеб Живота. То је исто рјечао и научио нас у Светом Јеванђељу, говорећи: „Ја сам хљеб живота: који мени долази неће огладњети, и који у мене вјерује неће никада ожедњети... Јер сам сишао с неба не да творим вољу своју, него вољу Оца, који ме посла. А ово је воља Оца који ме посла, да све што ми је дао ништа од тога не изгубим, него да то васкрснем у посљедњи дан... Заиста, заиста вам кажем: ако не једете тијело Сина Човечијега и не пијете крви његове, немате живота у себи. Који једе моје тијело и пије моју крв има живот вјечни; и ја ћу га васкрснути у посљедњи дан. Јер тијело моје истинско је јело, а крв је моја истинско пиће.“ Како да изразимо људским

језиком ову Тајну спасења, како да објаснимо другачије осим да опоменемо сами себе и један другог да нам је Господ даровао живот, и то од онога часа кад смо се родили. Сваки пут кад се роди нови човјек, Бог Господ Свдржителъ исповиједа своју вјеру у човјека и шта треба да урадимо у овом свијету. Треба да исповиједимо своју вјеру у Бога. Како то чинимо? Тако што се крстимо и обучемо се као што пјевамо - Ви који се у Христа крстисте, у Христа се обукосте. А како се облачимо у Христа? Опет покајањем, опет смирењем. Погружавамо се у воду три пута и излазимо из воде три пута, да би се показало да је оно погружење у воду смрт, а излазак из воде живот.

Наша вјера, браћо и сестре, јесте вјера у живот и зато је главна карактеристика која би требала да се види на лицу сваког хришћанина, и доброг и гријешног и праведног, да има живот у себи и да носи радост живота. Зато је Света Литургија увијек радост, и зато је она увијек тако величанствена. Зато је у њој важно све, и естетика ако хоћете, зато је важно и мјесто на коме се служи. Зато је увијек било важно да љубимо красоту дома Божијега, зато је увјек било важно да свештеници буду обучени у предивне одјежде, зато су и наши стари знали да постоји црквено рухо и зато су се свечано облачили када кре-

ну на Свету Литургију, јер тамо је највећи сусрет који може да се догоди на земљи, сусрет неба и земље кроз Онога који је сишао са неба и који је испунио вољу Оца небескога и који је умро ради нас и ради нашега спасења и који нам је оставио то за свој спомен рјекавши – Узмите, једите; ово је тијело моје... Пијте из ње сви. Јер ово је крв моја Новог за вјета која се пролијева за многе ради отпуштења гријехова. И још им је рјекао да кад год ово чине, смрт Његову објављују и васкрсење Његово исповједају. Шта још чинимо сједињујући се са Њим? Шта бива тада? Његова смрт постаје наша смрт, и Његово васкрсење постаје наше васкрсење. И Његова пobjеда постаје наша пobjеда. И Његова слава постаје наша слава. И Његово наслеђе постаје наше наслеђе, тако да нисмо више синови овога вијека, него синови Царства. А пошто смо синови, онда нисмо најамници. А пошто смо синови а нисмо најамници, онда смо и наследни-

ци. Каква слава, каква част, какво богатство, какво достојанство - да сваки од нас може да је једно са Сином и да га Бог познаје. Да га Отац познаје кроз Сина свога као Сина свога. Велика је ово тајна побожности.

Међутим, да се сјетимо у шта ми тако често упадамо, у какво искушење, у какво засљепљење? У исто оно засљепљење и искушење које се десило оном другом сину који се вратио са поља и који није могао да слуша играње и пјевање, коме је сметала слава, коме је сметало што се изгубљени син нашао и што је онај који бијаше мртав оживио. Оном који почиње да испитује никог другог него оца свога (то-

лико те служих а никада ниси за мене направио овакву гозбу). А шта му каже отац - сине мој, требало је да се обрадујеш и да се узвеселиш. Говораше му да није добро да се тако понаша. Међутим, то тако бива, како каже отац Василије, и врло је тешко изаћи на крај са таквим људима, са онима који знају шта би требао да ради и Отац небески. Они увијек имају један те исти стил, и брзо вам изјређају своје безбројне врлине и злодјела других и врло тешко мијењају мишљење. И оно што је најстрашније, не воле да се кају. Љубити и вољети страну је њиховој природи, то је, браћо и сестре, пакао. Немати љубави, то је пакао, мржња је пакао који нас изнутра разједа. А Божанска љубав је та која нас оживотворава.

На Божанској Литургији није лако бити без љубави. А шта ми учимо, ако ишта учимо, на Светој Литургији. Учимо се тој љубави и припремамо се за онај вјечни сабор. Учимо се да примамо љубав. Рај је управо то - имати бо-

жанске љубави. Рај је управо оно што се десило у овој јеванђелској причи, да отац излази пред нас и грли нас и говори нам: хајдете у радост коју сам вам припремио. Онај који је срца смиреног и духа скрушеног, који прима дарове који су нам остављени за смирење и покајање, он улази у радост очеву. А онај други, који је и испунио закон, отима се из загрљаја очевог и тражи објашњење. Уколико се налазимо у стању млађег сина који се вратио или се враћа, који је на путу повратка, тад можемо да прихватимо другог. А у другоме је, тако је Господ оставио, наше спасење. И зато толико пута говоримо: сами себе и један другог и сав живот свој Христу Богу предајмо. И на Светој Литургији догађа се управо то, јер ми не можемо да живимо један без другог. Ако питате човјека овдје на земљи, било да живи у породичној заједници, било да живи у монашкој заједници, било да је младић, било да је дјевојка, било да је дијете - шта је најтеже, шта је највећи подвиг, шта је најважније за њега, добићете одговор да је то заједнички живот без кога не може нико да постоји. Наше постојање увијек је пуно чежње да буде потврђено од другог. Ако неко други не каже да ти постојиш, а нарочито неко до кога вам је стало, а увијек нам је стало до некога, онда ви и не постојите.

У Светој Литургији догађа се да ми говоримо Господу, и један другом, да ти постојиш и Он говори нама да постојимо. И ја сам ради вас све ово учинио и ја вам дајем и узмите и једите и пијте и сјећајте се свега што сам учинио за вас, и крста и гроба, и Вознесења и Васкрсења, и сједење с десне стране, и Другог и Славног доласка. Нико не зна дана ни часа у који ће Син Божији доћи. Зато и служимо Божанску Литургију стојећи, треперећи, чекајући, примајући, предокушавајући оно Царство које нам је обећао, не лажним учитељем, не лажним царем, већ оним који нам је потврдио сваку своју ријеч својом

крвљу, својом смрћу и својим васкрсењем. Зато вас подсећам да покајање, за које смо рекли да нам га је Бог оставио за спасење, није оно што су људи, под утјецајем римокатоличке и протестанске теологије, наметнули. Покајање није очајање, покајање није разочарење. Покајање је уношење свјетлости у таму нашег бића, покајање је онај час кад блудни син, у свој тами својој, сав разапет страстима, чувајући свиње које су страсти наше, каже једну једину ријеч - вратићу се оцу своме. У том тренутку пали се свјетиљка, свијећа, кандило у његовој души и сва тама нестаје. И сва туга нестаје, и он иде оцу своме и све бива испуњено великом славом и великом гозбом. Зато, да не мисли нико, био он побожан хришћанин, био он побожни монах, побожна монахиња, да може да се спасе без покајања. Али, да не мисли нико, да може да се спасе самим покајањем, јер је покајање предуслов за улазак у Тајну спасења, у Свету Литургију. Кад је загрлио отац сина и кад је почело славље и гозба и играње и пјевање, тада је покајање било испуњење повратка из изгубљених, мртвих и умрлих, син је нашао живот. И зато Света Литургија, а то је нарочито важно да научимо, није средсво, него циљ нашег живота.

Нећемо ми Литургијом учинити оно што чинимо покајањем, него је Литургија већ овдје и сада Царство Божије, педокус Царства Божијег. Све оно што се збива на Литургији, од онога који служи до оних који саслужују, од оних који учествују у Божанској Литургији до свега онога што се приноси на Божанској служби, све је то икона Царства Божијег. Зато је, браћо и сестре, толико важна и толико спасоносна ова чудјесна Трпеза, коју је Отац небески оставио преко Сина свога. Оставио нам је да се спасавамо кроз њу и у њој, у Царству Божијем. Зато ни Марија Египћанка, жена грје-

шница која је живјела четрдесет година у пустињи и молила се непрестано, која је имала такву молитву да је и у ваздуху лебдила, није могла наћи спасење док није дошао онај свештеник који се зове Зосима и дао јој Хљеб Живота који се даје на Светој Литургији.

Немој да каже нико на овом свијету, да је могуће мимо Бога и без Бога, мимо Христа и без Христа. Христос је, уствари, земља живих. Христос је, уствари, све оно о чему говоримо у Светој Литургији. Зато је и сваки епископ и свештеник, и сваки од нас, ни мање ни више, а уствари највише, икона Христова. Зато је сваки онај који служи и који учествује у Божанској служби позван и призван на велико славље. Не по својим заслугама, него по неизрјечивој љубави Божијој из које је дошао Син Божији у овај свијет, да спасе оно што је изгубљено, да спасе оно што је мртво. Зато, браћо и сестре, поново кажем: бити хришћанин, бити свештеник, бити епископ, велика је слава и част. Наравно, у исто вријеме и велика одговорност. Због тога је начин нашег живота покајнички. И ми увијек стојимо на путу и говоримо: вратићу се оцу своме и враћам се оцу своме. Као оној тројици апостола, кад им је Господ рекао - пођите са мном на ону гору Таворску, догађа нам

се, дошавши тамо и видјевши чудо, чудо живота, чудо спасења и преображења и прожети свјетлошћу, да пјевамо на крају Свете Литургије: Видјесмо свјетлост истиниту, примисмо Духа. Кажемо, Гоподе, добро нам је овдје бити. И примивши милост мира, и прињевши жртву похвале и узњевши Њему од Његових дарова, ми примамо Духа Светога Животворнога и постајемо духовосци и богоносци и христоносци и идемо у овај свијет као свјетлост свијету и као со земљи, јер смо примили свјетлост која просвјетљује све, а то је Христос Господ. И онда се ту дарује, на том мјесту, на тај начин, тим чудесним догађајем, догађајем у коме ми имамо активно учешће. То је рај који смо назвали драмом спасења, догађајем који јесте и наше распјеће и наше распињање, али који је и наше васкрсење, догађај без кога нам нема лијека за бесмртност. Зато је важно и преважно да у том догађају учествујемо, да се у ту земљу вратимо, јер свака земља изван те земље је земља далека. И у свакој земљи изван ове земље, завидјећемо чак и свињама, а унутра, примићемо дарове неизрјечиве, постаћемо синови и насљедници Царства, видјећемо свјетлост истиниту и обрадоваћемо се, и наћи ћемо радост живота.

Наше проповеди - на Рођење Пресвете Богородице

ПУТ НАШЕГ СПАСЕЊА - СЈЕДИЊЕЊЕ НЕСТВОРЕНОГ СА СТВОРЕНИМ

Ваше Преосвештенство, часни оци, високопреподобне монахиње светиња рудничких, драга браћо и сестре, данас је почетак нашега спасења, данас се рађа Пресвета Богородица, данас почињу да се испуњавају речи Светог Писма да ће *семе женино стати на главу змије, а она ће за пету уједати* (1Мој 3,15).

Данас се пројавила љубав Божија према читавом свету, јер се данас рађа она која спаја небо и земљу, рађа се Пресвета Богородица која је у себи сјединила Бога са човеком и која је у себи сјединила човека са Богом. Она данас почиње

да спушта небо на земљу и да подиже земљу на небо. Зато данас, када прослављамо овај спомен Рођења Пресвете Богомајке, прослављамо један од најдивнијих догађаја у историји нашега спасења. Данас се рађа Пресвета Богородица. Понављам то више пута, јер је снага наших празника и смисао наших празника, не да се комеморативно сећамо на нешто што је некада давно негде било, већ је снага овог Богослужења, које Литургијом зовемо, да тај празник и тај догађај чудесно, али стварно, поново учини присутним овде и сада на земљи. Зато још једном кажем, данас се рађа Пресвета Богородица, данас почиње наше спасење. Рођење Пресвете Богородице од бездетних родитеља Јоакима и Ане, показује да се завршава утеха Старог Завета. А утеха Старога Завета који није знао за Васкрсење, била је да се рађањем наставаља род људски.

Богослужбено прослављање Богородичног Рођења у Тополи

Пресвета Богородица се рађа од родитеља који пре тога нису могли имати деце, од родитеља у неку руку прокажених, осрамоћених, да би нам показала да ће се од ње родити Спаситељ света, онај који ће свету даровати васкрсење и кроз васкрсење смисао живота свима нама, како каже апостол Павле: *Јер ако Христос не васкрсе узалуд је вера наша, узалуд је проповед наша* (1Кор 15,14). Дакле, данас с Рођењем Пресвете Богородице почиње чудесно да се остварује и да се дешава наше Васкрсење, јер се данас рађа она од које ће се родити Спаситељ света Који ће свету даровати Васкрсење, победу над смрћу и вечни живот. Данас када славимо Пресвету Богородицу, славимо пре свега љубав Божију која се кроз њу овоме свету пројавила. Славимо и њену љубав и њену жртву, које је она показала и пројавила према читавом свету. Без Пресвете Богородице нема

спасења и није могло бити спасења свету и човеку. Бог је створио свет и човека без човека, али га не може спасити без човека. Пресвета Богородица у лику Нове Еве одговара на оно што стара није успела. Стара Ева је одбила да буде послушна Господу, али Нова Ева својим послушањем у свет уводи Новог Адама, Господа и Спаситеља нашега Исуса Христа. Она ће на позив Божији да се од ње оваплоти Син Божији одговорити: *Ево слушкиње Господње нека буде по речи Твојој* (Лк 1,38). Дакле, одговориће на љубав Божију својом љубављу.

Данас, када славимо њено рођење, учимо се пре свега послушању, спремности да послушамо Господа, спремности да се жртвујемо за другог. Када је Пресвета Богородица пристала да се од ње роди Спаситељ света, она је показала спремност на велику жртву, не само због тога што ће родити, него због тога што она није има-

ла мужа и што у то време, ако би нека жена затруднела без човека, њу би одмах каменовали. Можете замислити какву је веру, какву љубав и какву спремност на жртву она имала тада, јер је знала да је Господ са њом, да је Господ љуби, да Господ љуби читав свет - зато је и показала спремност на ту жртву. Управо нас Пресвета Богомајка данас позива, да и ми у свом животу покажемо ту и такву љубав, ту и такву спремност на жртву. То нас учи данашње Јеванђеље о Марти и Марији (Лк 10, 38-42). Марта изабара да брине о овоме свету и то је потребно, али како каже Јеванђелист Лука, *нико не живи од сувишка свога* (Лк 21,4).

Дакле, брига за свет јесте потребна и потребно је да се свет спаси, али увек и свагда је потребно и претежније да човек више служи и да више брине и да првенствено брине за оно што је Господње. Да брине да угоди Господу, не зато што је то Господу потребно, него зато што је то потребно нама, то је потребно нама ради нашега спасења. Пресвета Богородица је то управо показала, показала је спремност да се

жртвује и да заједничари са Господом. И својим делом и целокупним делом спасења, она нам показује да та наша жртва и да та наша љубав о којој говоримо није само жртва на речима и љубав на речима, него је то љубав делатна и жртва делатна и стварна. То се показује и у самом чину спасења нашега у тајни доласка Господњег у свет. Бог кроз Пресвету Богородицу постаје човек, зато што је само тако било наше спасење могуће. Да је

наше спасење било могуће неком науком, не знам каквом етиком и моралом, не знам каквим узвишеним саветима, не знам каквим и коликим подвизима, зар би Господ послао у свет свог Сина? Сигурно да не би. Али, како спасење другачије није било могуће, него само тако да се нестворено сједини са створеним, да се Бог сједини са човеком, Бог је постао човек и то чини управо кроз Пресвету Богородицу коју данас прослављамо. И она нам показује да је пут сједињења Бога са човеком пут спасења и да само тако кроз сједињење са Богом можемо ићи и идемо путем спасења. И у том светлу нам се и открива овај величанствени дан и величанствена служба која се данас служи поред ове велике светиње.

Служи се служба у којој чудесно и тајанствено Бог улази у свет, данас је овде сам Христос са нама и међу нама, Он нас је овде окупио и Он нас данас овде позива да заједничаримо са Њим. Кроз позив који ђакон возглашава *са страхом Божијим и са вером приступите* сви сте позвани да са Господом заједничарите. У светлу овога празника и у светлу

целокупног богословља Цркве, потпуно је онда бесмислено питање честог или не знам ретког причешћивања, то би било као када би вас неко спустио у океан и питао хоћете ли да се спасите, а ви кажете хоћемо, Па како? Па пливајте, а ви кажете, е нећемо да пливамо, него ћемо мало да пливамо, а мало да спавамо. Шта ће се десити са нама? Исто је и са нашим путем спасења, нема ту стајања, нема ту одмора, нема ту размишљања да ли хоћу или нећу. Онај ко је узео ралицу да оре, он се не окреће иза себе ако мисли нешто да уради (Лк 9,62). Онај ко је кренуо да се спасава, није у праву ако се окреће иза себе и ако жали за било чиме. Ако жали за било чиме, онда не љуби довољно, не љуби довољно Господа првенствено, а онда ни своје спасење. У том светлу се показује и љубав и жртва Маријина о којој сте слушали у данашњем Јеванђељу, јер она све оставља да би Господу служила, да би са Господом заједничарила. Дакле, ту се показује да је потребно у свакодневном животу и сваком месту заједничарити са Господом, а са Господом заједничаримо ако слу-

Малогоспојинска литија у Тополи

жимо другима, ако смо на помоћ другима, ако помажемо другима, али стварно и реално, не само на речима, него увек и на сваком месту. Ако Бога љубимо, онда и ближње љубимо, ако ближње љубимо, ако Бога љубимо, онда са ближњим заједничаримо и онда са Господом заједничаримо, и не на речима, него стварно у животу, делатно кроз Свету Евхаристију, кроз свето Причешће. И зато нису у праву они који говоре да је спасење могуће без Причешћа или да је могуће са једним Причешћем годишње, или са неким парним или непарним Причешћима. То су бесмислене приче, то су приче, како би рекао апостол Петар, *неуких и неутврђених који речи Јеванђеља изврћу на сопствену пропаст* (2Птр 3,16). То су приче оних који, из ко зна којих разлога, себе и друге одвраћају од Господа, одвраћају од спасења, *а само је једно потребно* (Лк 10,42). Потребно је са Господом заједничарити, потребно је бити послушан својој Цркви, потребно је бити послушан Господу, а Господ у Цркви и кроз Цркву проговара. Господ у Цркви обитава и Црква кроз уста свог епископа проговара, поучава и позива на спасење.

И зато, ако следујемо Пресветој Богомајци, онда морамо

следовати њеном послушању. Послушању не у смислу да механички долазимо на Богослужење, да се механички причешћујемо, да механички постимо, него да уђемо у живот Цркве, да се поучавамо, да слушамо своје духовне пастире, да растемо, како би рекао апостол Павле, *у меру раста висине Христове* (Еф 14, 13). Да растемо, али не сами за себе, тако што нас нико други не интересује и тако што смо сами себи довољни као из једног времена када су људи заиста морали да буду сами и када нису смели да дођу у Цркву. Да ли је то остатак неких прошлих времена или не, да ли су разлози дубљи, али у сваком случају некако је остало да и данас, када хришћани могу слободно да долазе у Цркву, неки мисле да опет и могу и треба да буду сами. Нема спасења за једнога човека, *један хришћанин је ниједан хришћанин*. То добро запамтите и то добро знајте и то није наша наука, то је наука свтетотачка, то је наука библијска, јер Господ долази и ради једног човека али не само да спасе једног човека него читав свет, све људе, све позива на спасење.

И Пресвета Богородица данас, у име целог људскога рода, долази у свет да би целокуп-

ни род људски спасла. На то нас она данас позива, о томе њено рођење сведочи и о томе и због тога смо се ми данас овде сабрали, поред ове велике светиње и поред гробова оних који су слободу Србији даровали после вековног турског ропства. Да ли ћемо бити достојни наследници њихови? Хоћемо, али само онда, ако будемо као они. Не морамо ратовати да би били као они, али морамо имати ону веру и ону љубав коју су они имали, јер они нису однели победу само оружјем. Никако, они су победу однели зато што су имали веру у Господа и зато што су имали љубав у Господа и зато што их је Господ признао и познао као своје, зато им је и даровао слободу овога света и славу Царства Божијег.

Нека би дао Господ, да по молитви Пресвете Богородице будемо достојни наследници својих славних предака, да, како стално говори наш свети патријарх, наше претке не осрамотимо и да се наши потомци нас не постиде. Нека би дао Господ, молитвама Пресвете Богомајке, да тако и буде. Амин.

Рајко Стефановић,
протојеромоних

(На Малу Госпојину 2006, слава
Карађорђевој цркве у Тополи)

СЛАВА КАРАЂОРЂЕВЕ ЦРКВЕ

На дан храмовне славе Карађорђевој цркви у Тополи, Рођење Пресвете Богородице, Свету архијерејску Литургију служио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештеника Опленачког архијерејског намесништва. На Литургији су певали чланови тополског хора *Опленац* и монахиње рудничких манастира Никоље и Петковица. Током литије улицама Тополе, епископ Г. Јован, испред зграде Скупштине општине Топола, пререзао је славски колач општине, док је у центру града, испред споменика погинулим у ослободилачким ратовима, служио помен. По повратку у црквену порту, пререзан је црквени славски колач домаћина Андреје Дамњановића из села Тополе који је у црквеној сали приредио славски ручак.

Епископ шумадијски Г. Јован осветио нову цркву у селу Загорици

ВЕРА ПРОИЗИЛАЗИ ИЗ ЉУБАВИ, ЉУБАВ ИЗ ВЕРЕ

Нрам Светих врачева Косме и Дамјана у Загорици код Тополе (Жабарска парохија), који је од епископа Г. Јована освећен 3. септембра ове године, почео је да се гради у јесен 1993. године, у несрећно време ратова, санкција, немаштине. Мештани невелике Загорице, примерним трудом и одрицањем, али и одлучношћу у чијој основи је права вера, завршили су најважнију сеоску грађевину и с великом радошћу дочекали су дан освећења. Загорица има свега сто осамдесет домаћинстава којих је из године у годину све нађе. Преко сто двадесет је активно, сходно својим могућностима, учествовало у градњи храма. Као да су и овим чином хтели да зауставе смањивање броја житеља, односно старење села. Док ова црква није пропојала, Загоричани су на богослужења одлазили у Жабаре, удаљено готово десет километара.

Нова црква у Загорици подигнута је према пројекту Милована Ристића из крагујевачког Завода за заштиту споменика културе. Земљиште за порту од 15 ари поклонио је Загоричанин Милинко Антонијевић, испуњавајући на тај начин мајчину жељу.

Колико су мештани Загорице жељно чекали завршетак своје богомоље, сведочи и то што су врло свечано поздравили свог владика, који је кроз село провезен у фијакеру са коњском запрегом. Радовали су се доласку и других гостију, међу којима су били и представници републичког министар-

ства вера и општине Топола, који су такође дали допринос изградњи.

Након чина освећења храма, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију, уз саслужење свештенства Архијерејског намесништва опленачког. Учествова је велики број верника, тако да за многе није било места у самој цркви. И то показује да је нова црква за Загорицу била насушна потреба. Током Литургије, епископ је парох загоричког, протојереја Тихомира Анђелковића одликовао правом ношења напрсног крста. О правом црквеном животу, као првом услову за спасење, проповедао је Преосвећени владика Г. Јован:

„Нека је срећан и благословен дан овај, у који нас је Бог Духом Светим сабрао да извршимо велику Свету тајну, Тајну Цркве Божије, то јест Свету Литургију,

а пре тога да осветимо овај ваш храм. Да на њега призовемо благодат Божију и Духа Светога и да у њега положимо делове моштију наших светитеља. То је стара пракса и учење Цркве, да се у најсветији део храма који је олтар и Свети престо, стављају свете мошти. Овде се стављају мошти мученика, а то значи да је Бог Цркву своју основао на крви, не онакве каква се нажалост пролива данас у народу, јер проливање крви не значи да је неко мученик и свети. Проливање крви јесте свето ако је у име Божије, у одбрану имена Божијег. И зато смо данас у овај ваш храм поставили неколико делова светих моштију, поставили смо делове првог мученика за Христа, светог архијакона Стефана, светог мученика Харалампија, светог великомученика Георгија Победоносца и светог мученика српског цара Уроша.

Требате да будете захвални Богу и радосни, што ће се од данас ови светитељи за вас молити пред Богом. Они ће представљати вас пред Богом, али када? Онда, када ви будете са Богом. Не по оном нашем, кад ми је тешко, ја онда затражим Бога, а кад ми некако све лепо иде, не сетим се Бога, нема потребе, ја могу сам да управљам, иде ми лепо, иде ми добро. Можеш како хоћеш, каже наш народ. Све то што имамо, а што нас чини срећним и задовољним, једног дана, а сви смо сведоци тога, може да нестане. Погледајте само шта се дешавало и дешава са српским народом, само у последњих две стотине година. Многи су остали без игде ичега од великог богатства, што и није важно, али је страшно да су остали без својих најрођенијих и најмилијих. Зато кажем, размишљајте мало браћо и сестре и децо духовна, шта нам је то најважније у нашем животу. Да ли нам је заиста најважније да имам све удобности овога живота и све да нам буде потаман. Потребно је и то, и то Бог не забрањује, али је мука што ми људи најчешће немамо границу за таква добра. Цео век, брате и сестро, проведеш у ишчекивању да оствариш нешто што је материјално, а шта си изгубио? Изгубио си оно што је најважније, изгубио си духовно. И у трагању за тим материјалним, изгубио си дете своје, јер ниси са њим разговарао, ниси га поучавао, него си само разговарао са самим собом и о оном што треба да оствариш, да ли о колима, кући... Понављам, потребно је то све. Али, Бог нас учи да знамо где је превага, да знамо шта је важније од важнијег.

И кажем, никада не смемо бити сигурни на овоме свету. Никад! Погледајте наше избеглице, свега су имале. Али, ко је успео да своју душу сачува и да очува веру своју, та му је вера помогла да остане присебан. И вера ће и теби и мени помоћи, брате и сестро, у свим недаћама, у свим не-

вољама. Наш народ лепо каже: у добру се не понеси, а у злу не похули. Значи, Бог нам даје оно што је најнеопходније, али морамо примити и оно што мислимо да није добро. И тугу и бол и патњу, а то је немогуће ако немамо вере да нам вера помогне, да нам она надокнади све оно што изгубимо.

Оно што ће Бог и тебе и мене питати кад пођемо Њему у сусрет, а ми се срећемо на свакој Литургији, на свакој молитви, на сваком добром делу са Богом, прво што ће питати биће, где ти је твоје дете? У коју ти је цркву ишло твоје дете? С ким се дружило твоје дете? Шта је упражњавало твоје дете? Да ли је оно знало каква му је вера у кући? Да вера није обичај! Да вера није традиција, него да је вера поверење, да поверујем у Спаситеља и Искупитеља. И кад имам ту веру, онда ћу и недаће овога света и невоље лакше поднети. Кад имам веру, онда ћу се слађе радовати ономе што ми Бог даје да имам за себе. Вера, браћо и сестре, произилази из љубави, а љубав из вере. То двоје, укључујући и наду, су нераздвојиви. И зато кажем, ови светитељи, чије смо мошти данас овде положили, представљаће вас пред Богом, али неће вас представљати ако ви не затражите њихову помоћ, неће.

Бог нас је створио слободним бићима, Бог нас је учинио иконом својом, сликом својом, дао нам разум, дао нам све, али нам је зато дао и слободу да се опредељујемо, за шта ћемо живети, за кога ћемо живети и како ћемо живети. Слобода је највећи дар који нам Бог даје после живота, али је и опасност. Слобода није за свакога, није, јер онај који не зна од кога долази слобода, он слободу злоупотребљава. И зато, Бог неће насилно да нас ни спасе, Он је нас створио без нас, али без нас неће да нас спасе, неће док ми не затражимо и

не замолимо да будемо спашени. То је оно што од нас Бог тражи, жељу и вољу, жељу да желим да се спасем, а вољу да ме она носи у свим недаћама и свим искушењима. То Бог од нас тражи и зато кажем, ови светитељи, ако се ви не будете молили, ако вас не буде у овоме светоме храму који смо данас осветили, ако вас не буде на Литургији, вас и деце ваше, ће се молити за онога који ће бити ту. Да ли ћеш дати детету нешто што ти не тражи? Па нећеш му дати.

Божије тражење није Његова потреба, него хоће, са тражењем, да изазове твоју љубав, оче и мајко, да твоја љубав буде већа, да због љубави то чиниш. Јер Бог то чини што нас је из љубави створио. Али, из љубави је и страдао због нас. Он се оваплотио, примио тело и тада се управо у потпуности јавио. Он се суштински јавио на Голготи, када је страдао за нас, када нас је искупио, јер највећи непријатељ човеку јесте његова смрт, а Бог је дошао да уништи смрт. Човек од када је пао у грех, доживљава пропадљивост. Од тада човек пропада, а Бог је дошао да нас искупи од греха и да нас управо од те пропадљивости пренесе у непропадљивост, у вечно Царство Небеско.

Молим вас, браћо и сестре, да имамо јасан поглед и јасну оријентацију нашег живота. А то је Црква наша. То је Бог наш. То је Јеванђеље. И ево, данас смо чули у Светом јеванђељу једно заиста највеће и најтеже питање које је човек могао да постави Богу. Чули сте како један младић дође ка Христу са питањем: учитељу, шта да учиним да добијем живот вечни? То је питање свакога од нас. Ако будемо правилно поставили то питање пред Богом, онда ћемо добити и прави одговор. А овај младић, чије питање је за нас огромна поука, није пришао Христу као Богу и Спаситељу. Он га назива неким учитељем, како је то било у јеврејском закону, да учитељи дају законе и објашњавају их. Он му је пришао као том учитељу, а не као Богу. А што је још страшније, он је мислио да треба да добије живот вечни, али само уз оно његово богатство које је имао. Тако је он схватио Царство Небеско и тако је схватио како треба да наследи живот вечни. И Христос га пита, ко је благ? Ја јесам благ, али ја сам Бог, али моја благост није као твог учитеља, као законодавца. Па му каже, ако хоћеш да добијеш живот вечни заповести држи. И јесте овај младић, како се каже у Јеванђељу, држао заповести Божије. Али, држао их је стално мислећи на материјално богатство. И кад му је Христос рекао, ако хоћеш савршен да будеш, а то значи бити хришћанин у правом смислу, бити свети човек, а хришћанства нема без светости, њему Христос одговара, ако хоћеш савршен да будеш, иди и продај све што имаш, па хајде за мном. Остави то што ти је срцу и души прирасло, пођи за мном и онда ти ништа неће недостати. Тад ти неће нашкодити некакве олује, громови, ветрови, не знам какве непогоде. Нека ти се све уништи, али ти ћеш имати Мене у себи, а ја ономе који има Мене у себи дајем живот вечни, ја му дајем и оно што му је потребно за овај земаљски живот.

Браћо и сестре, све можемо

имати, а да будемо празни, сиромашни и најбеднији - ако немамо Бога у себи. Ако у том лепом, раскошном дому, кући мојој и твојој, нема Бога, не прославља се Бог, ако се не понашају родитељи према деци како треба, и деца према родитељима, ако се у том дому не изговарају благе и добре поучне речи, тај дом нема благослова, он се кад тад претвори у анархију, па жена на једну страну, муж на другу, деца на трећу, ови на четврту, шта ти је остало? Шта ти вреде голи зидови, не знам у каквом злату да јесу. Ако у дому нема дечијег плача, ако нема дечије радости, ако нема хармоније, ако се деца не радују родитељима и родитељи деци – што ће ти богатство?

Отављам овај храм освећен Духом Светим, да вас он окупља и да вас он мири, да вас он прати, да у њему говорите она најинтимнија своја осећања, и бол и патњу и тугу, али и радост. Да, радост нам је потребна на нашим лицима данас, браћо и сестре. Не унемо правилно да се радујемо, кад нам иде све добро, као што рекох, некако не унемо да заблагодаримо. А кад нам пође другачије, е што ми Бог сад не помаже. Е, Бог ће помоћи, али треба да га се сетиш. Као што кажу Свети оци, као што дишемо

ваздух, тако нам је требао приступ слободи.

Нека вам је срећан и благословен овај дан. Срећно и благословено освећење овога храма. Нека вас свети мученици, чије смо мошти овде положили, прате у животу вашем, да вам помогну да будете оно што често говори наш Свти старац, патријарх, да будете људи, а људи не можемо бити ако нисмо Божији људи, ако нисмо хришћани. Нека сте срећни и Богом благословени!“

Свечано је било и током трпезе љубави. За немерљив, ктиторски допринос подизању цркве Светих врачева Косме и Дамјана одликовани су, Љубиша Ђукић, ливац из Загорице, орденом Симеона Мироточивог и Милисав Петковић из Младеновца, орденом Војда Карађорђа. Архијерејске грамате завредили су Будимир Милојевић, Милоје Бабић, Милоје Јовановић, Милија Костић и Министарство вера Републике Србије. Парох загорички, протојереј ставрофор Тихомир Анђелковић, најтоплије је захвали свима који су малим и великом прилозима допринели градњи цркве, као и владици Јовану за архијерејску бригу о црквеном животу у Загорици.

*Тихомир Анђелковић,
парох загорички*

Освећен Светосавски храм у Барајеву

ГРАДЕЋИ ХРАМОВЕ, ИЗГРАЂУЈЕМО СЕБЕ

На празник светих мученица Вере, Наде и Љубави и мајке им Софије, 30. септембра лета Господњег 2006, освећен је храм Спаљивања моштију Светог Саве и парохиски дом Светог Симеона Мироточивог у Барајеву.

Сам чин освећења храма и свету архијерејску Литургију служио је Његово преосвећенство епископ шумадијски Господин Јован, уз саслужење протојереја-ставрофора Милоша Вукојевића, архијерејског намесника бељаничког, протојереја-ставрофора Зарије Божовића, старешине саборног храма у Крагујевцу, протојереја Радивоја Митровића, пароха враничког, протојереја Војислава Одовића, пароха петчанског, протонамесника Вида Милића, пароха барајевског, јеромонаха Серафима (Божића), настојатеља манастира Денковца, четворице ђакона и верног народа. Литургијско славље улепшао је прелепим појањем хор Музиколошког института Српске академије наука и уметности под руководством академика Димитрија Стефановића. Црквено сабрање је отпочело литијом са моштима око храма, а потом се наставило освећење и служена је света Литургија. Епископ Јован је у Свети престо, најсветији део храма на коме се врши Литургија, уградио мошти светог великомученика косовског кнеза Лазара, а потом је и народу објаснио сам чин освећења храма. Током Литургије, због свесрдног залагања да се ово богољубиво дело, у славу Божију, доврши, епископ Јован је одликовао протонамесника Вида Милића заслуженим чином протојереја – ставрофора и потом се обратио верницима и самом оцу Виду, истакавши

да напрсни крст није добио за понос, већ за још веће делање на црквеном просвећивању и призивању верних у храм Божији и да буде сведок духовног напретка верника. Том приликом је епископ истакао да је више пута затицао оца Вида у тешким физичким пословима, који је својим ангажовањем издејствовао да се овај прелепи комплекс заврши за само две и по године (од априла 2004. године до септембра 2006). Светој архијерејској Литургији присуствовали су и градоначелник Београда господин Ненад Богдановић, члан градске владе господин Јасенко Лазовић и потпредседница општине Барајево госпођа Бранка Савић. Након свете Литургије у препуном храму, Преосвећени епископ Јован је осветио парохиски дом, подигнут истовремено са црквом. Потом је испред дома одржао пригодну беседу о самом значају данашњег чина:

„Као што је сваки хришћанин под покровитељством Божијим, под заштитом Духа Светога, ви сте од данас, који припадате овом храму и они који буду долазили у њега и ван овога места, под заштитом великомученика

косовског Лазара. И ми данас, да му се помолимо, да се моли Богу за нас, да се моли за отаџбину нашу, да се моли за његово и наше Косово. Да се моли за српски народ у целини, а наравно и за српски народ на Косову, који и дан данас нема мира ни спокоја.

Ми који верујемо у име Божије, који верујемо у васкрсење, и Божије и наше, верујемо и у васкрсење свакога добра у здравом и поштенном човеку. Ово данашње сунце овде, браћо и сестре, обасјало је овај наш нови свети храм, а сваки храм јесте парче неба на земљи. Знајте, децо духовна, да кад год улазите у свети храм, ступате на парче неба, а на небу, то јест у срцима нашим стоји Бог и зато са тим осећањем треба да улазимо у храмове наше, да учествујемо у светој служби Божијој, у Литургији светој. На свакој Литургији, често понављам, стоји Бог, стоје анђели, стоје светитељи. Свака Литургија спушта небо на земљу, а земљу диже на небо, наравно и све оне који су на светој Литургији, али оне који заиста имају једно срце, једну душу, један ум, једну молитву, а то је за остварење Царства Небескога.

Зечија страна

„Који не прими
Царства Божијега као дете
неће ући у Њега“

САБОР СВЕТОГ АРХИСТРАТИГА МИХАИЛА И СВИХ НЕБЕСКИХ БЕСТЕЛЕСНИХ СИЛА

Свети апостол Павле је још за живота био удостојен да уђе и види Царство Небеско и тамо му беху откривене многе тајне, а међу њима и разлике међу светим анђелима. Најближе Богу налазе се огњени Серафими који су непрестано испуњени пламеном љубави према Светој Тројници и многим душама служе као истински пример како треба да изгледа љубав према Богу.

После Серафима, пред Господом, живећи у неприступачној и неизреченој светлости, обитавају Херувими који више од свих сијају светлошћу богопознања. Они помажу да се само донекле спознају тајне Божије и дубине Његове премудрости. Кроз њих је сваком анђелу и човеку ниспослата премудрост и могућност да је виде.

Затим, пред Богом су богоносни Престоли на којима као на разумном престолу обитава Господ и кроз које чини Свој праведни суд. Анђели Господства добровољно и с радошћу служе Господу и помажу људима у борби са искушењима и са ђаволом.

Анђели Силе испуњени су Божанском крепошћу и испуњавају вољу Господа. Они су ти који чине и испуњавају благодаћу чудотворства сваког угодника Божијег. Помажу људима и охрабрују људе да чине добра дела и храбре их на трпљење због Господа. Следећи су анђели Власти који имају пуну власт над ђаволом и не допуштају ђаволу да ради све

што би хтео. Помажу људима да се боре са страстима у себи, помажу им да одагнају зле помисли и сваки ђаволов наговор.

Они који управљају над нижим анђелима називају се Началима. Поред тога, њима је поверено да управљају васељеном. Из ових анђела сваки народ има свог чувара и управитеља. Анђели овог чина упућују људе на то да осећају и чувају поредак ствари који је на земљи устројен од Творца.

Арханђели су велики боговесници. Они доносе глас о великом и преславном Господу. Они у људима укрењују веру, просвећују њихов ум у познавању светог Јеванђеља и откривају нам тајне вере.

Најближи људима су Анђели. Они нам саопштавају намере и тајне Божије и упућују нас како да живимо по Богу. Никада нас не остављају, а ако скренемо у грех увек су спремни да нам помогну, наравно, ако ми то желимо јер они не утичу на наш слободан избор.

Над свим овим небеским силама од Бога је за вољу постављен архистратиг Михаил. Он је у време пада Сатане у гордост сабрао све анђелске чиновне и рекао: „Пазимо, станимо пред Творцем нашим и немојмо размишљати и чинити оно што је противно Господу.“ Одбацивши зло он је са свим силама небеским почео славити Пресвету Јединосушну и Нераздељиву Тројницу, Бога Је-

ЉУБАВ

Љубав постоји између човека и Бога, детета и родитеља и међу људима. Љубав је нешто најлепше на свету. Љубав је када волимо Бога, када волимо родитеље, када волимо љубимце и све људе. Љубав је највећа светлост која обасјава све људе. Они људи који имају у себи мржњу на крају схвате да је љубав много боља и много већа. Она је толико велика да и животиње осећају љубав. Мислим да је љубав најбоља.

Славица Маринковић,
V разред

Љубав је неко лепо осећање између људи, Бога, другова, родитеља и деце. Љубав је када се воле животиње. Највећа љубав је према нашој отаџбини, према оцу и мајци. Љубав је мајчина топлина према детету. Када неко воли да једе, да трчи, да пише, да црта, све је то љубав. Љубав је када дете воли мајку и када бака воли своје унучиће. Љубав је једно од најбољих осећања. Постоји и љубав према природи, према своме родном крају, према своме дому, према књизи и учењу.

Све то је најлепше осећање
– ЉУБАВ!

Светлана Димитријевић,
V разред

Радо Јоване Граетић,

БУКА ДЕЦЕ У ОЛТАРУ

Једном је по неком питању старац Пајсије дошао у Атину. У недељу, у храму у којем је служио, за време Свете литургије, деца која су саслуживала у олтару, као и друга деца у цркви, била су бучна.

По промислу, како је касније закључио, ту се налазио један катлик којег је то саблазнило.

По завршетку Свете литургије

је он је рекао старцу:

„Оче, јесте ли чули буку коју су деца правила у олтару? Код нас, док је Света литургија, не чује се ни дисање.“

А старац му је насмешивши се, одговорио:

„Деца се осећају слободно овде и тако се и крећу јер знају да се налазе у дому свога Оца а не у некој непознатој кући.“

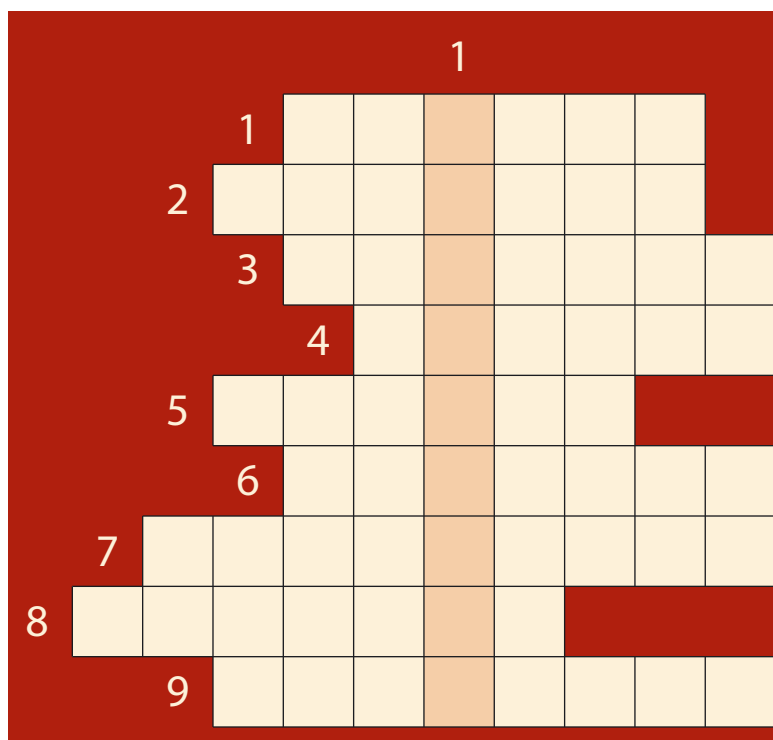
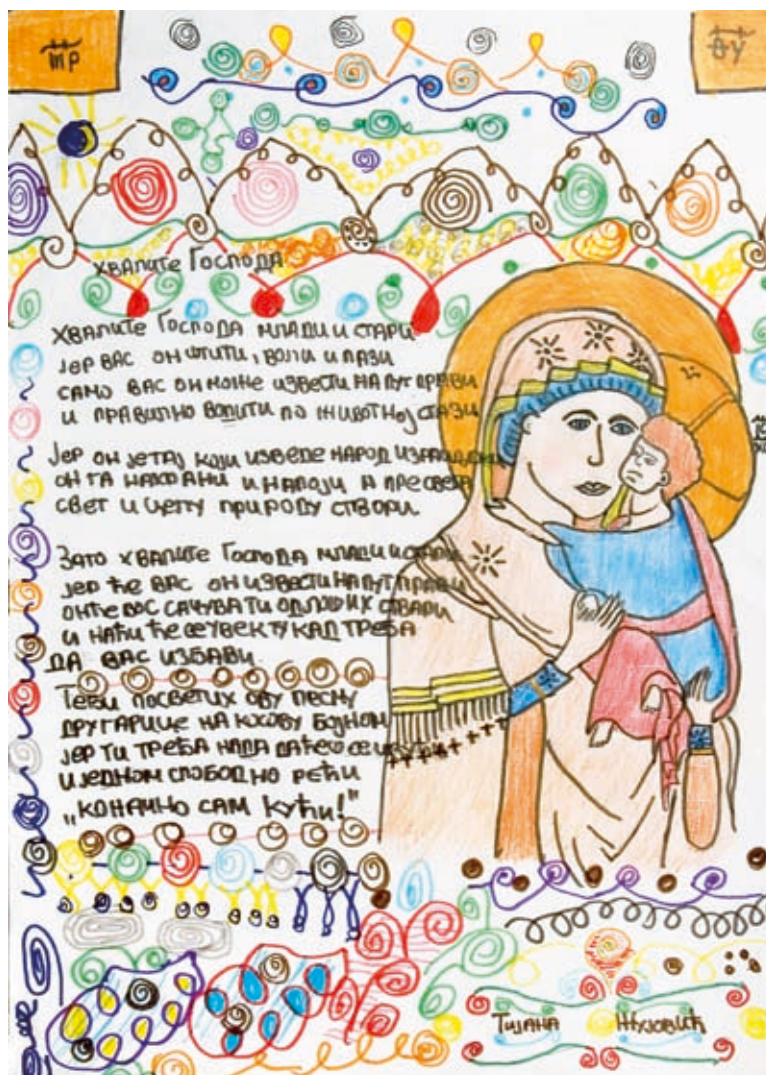
из књиге:

„Родитељи, деца, млади“

Рад Марије Вукашиновић,
II разред, Доња Рача

УСПРАВНО:

1. Највећи хришћански празник

ВОДОРАВНО:

1. Део иконостаса од платна
2. Насеље у близини манастира
3. Биљка од које се производи уље
4. Врста богослужења
5. Богородични празник
6. Миришљава биљка
7. Наш манастир
8. Празник (дан државности Србије)
9. Богородични празник

Решење:

Усправно: Васкрсење,
Водоравно: 1. завеса, 2. Црњавор, 3. маслина, 4. акатист, 5. Покров, 6. босиљак, 7. Студеница, 8. Сретење, 9. Ваве-
дче

Саставила Радмила Смљковић,
Сопот, VIII/3

ЦАР ДАВИД ОСВАЈА ЈЕРУСАЛИМ

Када постаде цар свег Израиља Давид пожелеле да има нову престоницу и одабра Јерусалим. Беше то утврђен град високо у брдима између севера и југа земље. С три стране град опасиваху брда, а са четврте големе зидине са градским вратима. Али Јерусалим не беше у израиљским рукама јер га не освојише одмах по доласку у Ханан. Давид реши да га узме сада, али се Јевусеји, житељи града, смејаху његовом науму гледајући га из својих упоришта.

Давид је знао да се град може узети само домишљатошћу и лукавством. Дознаде да се вода у нови град доводи кроз прокоп у каменитом брду. Зато упита: „Имали ко да се провуче кроз прокоп за воду?“ Јавило се неколико људи и тако, прошавши неопажено од стражара, заузеше прво кулу Сион, а потом освојише и цео град. А кула од тада постаде позната као Давидив град.

Али, Давид је желео да Јерусалим буде Божији град и због то-

га реши да се златни Ковчег завета Господњег, који је дуго био заборављен, пренесе у Јерусалим. Дуга поворка народа пошла је за драгоценим Ковчегом када га свештеници понеше у нови дом. А сам Давид ишао је пред Ковчегом, играјући и певајући од радости и захвалности Богу. Када се вијугава поворка стрмим путем попе у град, Ковчег пажљиво поставише у нарочит шатор. Тада Давид нареди да се народу подели хлеба, меса и вина, и да настане опште славље.

А Саулова кћи Михала, Давидова жена која некада веома љубљаше свога мужа, стојећи на прозору с презиром посматраше цара како, заборављајући на своје достојанство, игра пред обичним светом. Увече, кад се Давид врати кући, она му подругљиво рече: „Славан ли је цар Израиљев када се онако понаша пред простим светом!“

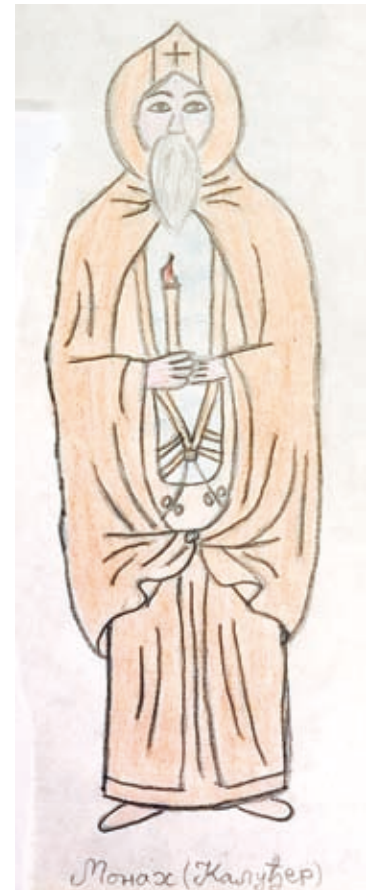
А Давид јој одговори: „Играо сам, и играћу пред Господом! И још ћу се већма понизити пред њим, и тим ћу славнији бити пред простим светом о којем говориш!“

У Израиљу тада настаде мир и задовољство и Давид се настани у новој престоници Јерусалиму. Хирам, цар суседне земље Тира, беше му послао ливанскога кедровог дрвета и веште дрводеље и клесаре који му изградише прекрасан двор. Али се Давид постиде због своје раскоши кад виде да заветни Ковчег Божији још стоји у шатору. „Ево“ - рече пророку Натану - „ја удобно живим у кући од кедровог дрвета, а Ковчег Божији стоји под завесамма. Хтео бих да саградим диван

храм Господу.“ А Натан му одговори: „Што год ти је на срцу учини, јер је Господ с тобом.“

Али, те ноћи јави се Господ Натану, и ујутро пророк изађе пред цара с новом поруком: „Бог ми рече да не треба да градиш храм, јер Он то никад није захтевао. Куда год је народ израиљски ишао, и Он је ишао с народом, макар и у шатору. Али, Бог ће допустити твоме сину да му сагради храм.“ Давид је био разочаран, али Натан настави: „Чуј сада добар глас који ти доносим, Господ вели да ће твоји синови и синови твојих синова бити цареви израиљски до века.“

Када се Натан удаљи, Давид оде у шатор где стајаше Ковчег заветни да се захвали Богу. Сети се Саула чији синови не постадоше цареви, и испуни се радошћу што Господ изабра његову поро-

Рад Марије Миладиновић,
ОШ „Душан Радоњић“, VI

Зато је свака Литургија постављање Трпезе Господње, на коју сам Бог себе поставља да би се ми од Њега причешћивали, Њиме се хранили и Њиме живели; зато је врло важно да се на Литургијама причешћујемо. Не било како, већ са молитвеном, духовном припремом. Бог, као што рекох, на свакој Литургији поставља ону сионску вечеру и себе раздаје. Како ли је Богу кад га ми не примамо, кад га не узимамо. Ово понављам, да се и Бог, вероватно, осећа као што би се и ми осећали кад зовемо пријатеље на ручак или вечеру и спремимо гозбу, и они дођу и ми их угостимо, а они кажу нећемо да једемо од твоје вечере. Да ли смо ми њихови пријатељи и да ли су они наши пријатељи? Кад је то тако у нашем свакодневном животу, шта да кажемо за ову духовну трпезу, за ово духовно причешћивање.

Браћо и сестре, храм смо осветили и он остаје свет, али на вама је и на свима нама да светост ове светиње преносимо прво на себе, који у њу улазимо, а потом и на друге са којима се сусрећемо. Јер храм освећује Литургија. Дух Свети освећује свакога који са вером, страхом и побожношћу улази у свети храм. Зато вас молим, испуњавајте овај храм својим учешћем. Он је леп, заиста прелеп, али он ће бити најлепши онда када у њему буде народа, када буде људи. Ако смо ово здање градили у славу своју, а не у славу Божију, онда смо заиста промашили циљ, иако смо труда и зноја и подвига уложили у њега. Али када смо већ дали ово материјално добро, на чему се свима од срца захваљујем у име Цркве, у име Епархије шумадијске, свима који сте и најмање допринели да се овај храм и ово здање саграде, онда бар да га користимо. Он ће се изграђивати, а када га изграђујемо са молитвом, онда он изграђује нас. Молим се Богу да излије благодат на свакога онога који је и најмање добра учинио, као што рекох, али и онеме који није

могао материјално да помогне, хвала му што је се бар помолио Богу и Светом Сави, коме смо овај храм посветили, да се он доврши.

Градећи храмове, рекох, изграђујемо себе. Да је то тако, имамо дивне примере у житијама светих. Тамо на једном месту стоји како је један велики цар земаљски хтео да сагради најлепши двор на свету за себе. По целом свету је тражио архитекте и мајсторе који ће му саградити двор. Свим плановима које су му давали није био задовољан. Наједанпут, прилази му један, споља гледано, обичан, прост, поцепан монах, па му рече: „Царе, ја ћу да ти саградим такав двор, какав нема на земљи.“ Цар каже: „Како ћеш ти саградити, видиш какав си.“ „Ја се царе обавезујем, а ако ти га не саградим, ти чини шта хоћеш.“ Цар му је рекао: „Ево ти новац, кад будеш саградио ти дођи да ми кажеш да га видим.“ Отишао је тај монах, купио новац, али абера од тог монаха нигде више није било. Цар се распитује где је. Тамо где је одређено да се гради оде цар, а тамо ни цигла једна није постављена. Разјарен, цар нареди да га доведу, да га посече. Када су довели монаха код цара, цар га пита: „Где је, оче, мој двор?“ Овај одговори: „На небу царе.“ „Ма остави ти то на небу“, каже,

„дај ти мени мој двор који сам ти дао да градиш.“ „Царе, на небу сам ти градио двор.“ „Врати паре, или оде ти живот“, каже цар. „Царе, ја ти кажем да сам теби двор саградио на небу.“ Цар је питао монаха где су паре, а он му одговори: „Уложио сам у градњу твога двора.“ У том тренутку цара заузме један сан и он заиста душом буде узведен на небо. И када је цар био на небу, управо је видео тај најлепши двор. Долази до монаха и каже: „Заиста, леп си ми, најлепши двор саградио, а како си га градио?“ А монах рече: „Од оног новца који си ми ти царе дао, ја сам делио сиротињи, давао хлеба и воде у име твоје царе и зато је Бог дао да ти имаш најлепши двор на небу.“ Нека би дао Бог да и градња овога храма и овога дома буде двор на небу свакога онога, браћо и сестре, који је допринео да се овај храм и овај дом саграде и да их ми данас осветимо. Хвала појединцима, хвала установама, хвала предузећима, нека свима Свети Сава и свети цар Лазар узврате на свако истинито добро. Бог вас благословио.“

Након беседе, епископ је одликовао орденом Војда Карађорђа, за несебичну помоћ у изградњи храма, градоначелника Београда господина Ненада Богдановића и због пожртвованости у извођењу радова, господина

Милорада Милића из Барајева. Подељено је такође и четрнаест епископских грамата захвалности предузећима, установама и појединцима, међу којима су и „Вујић Ваљево“, „Зеленило Београд“, Јавно осветљење Београд, ЈКП „10. октобар“ Барајево, Столарија „Станковић“ Барајево, Столарија „Симеуновић“ Барајево, архитекта господин Јован Мирчетић. И црквена општина Барајево поделила је више грамата захвалности, господи Слободану Марунићу и Милораду Јовановићу који су урадили ико-

ностас, певнице, тронове у прелепом дуборезу и свима који су допринели да ова света здања буду довршена. Након тога, залагањем верника Барајева, приређена је поред храма, у припремљеном шатору, и трпеза љубави за хиљаду званица. Током трпезе љубави, домаћин свачаности протојереј-ставрофор Видо Милић је у име црквене општине Барајево и верника даровао епископу Јовану, као знак пажње, панагију, кадоницу и кандило, како би епископ имао успомену на овај дан и на своју паству из Бараје-

ва. Том приликом окупљенима се обратио и председник црквене општине господин Драгиша Дамјановић. Емотивни говор измамаио је сузе епископа Јована, али такође и узбуђење осталих гостију. Након трпезе љубави, Његово преосвештенство епископ Јован се од срца захвалио свима, и благословивши их архијерејским благословом, позвао је све да и даље улажу молитве, љубав и рад у своју светињу, коју са великом љубављу подигоше.

Стефан Јовичић

У Мијатовцу код Јагодине

ОСВЕЋЕНА НОВОПОДИГНУТА ЦРКВА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА

Након дугогодишње, истрајне и неуморне градње, црква мијатовачка постала је 1. октобра ове године истински храм Духа Светога, јер је тога дана освећена од Његовог преосвештенства епископа шумадијског Г. Јована. Саслуживао је гост, епископ будимљанско никшићки Г. Јоаникије.

Тај дан био је изузетно свечан, како за мештане Мијатовца, тако и за многобројне госте из околине који су учествовали у овом великом црквено-народном сабрању. Посебно импресиван је био дочек архијереја у којем су учествовали ђаци из Мијатовца, Параћина, Туприје, Јагодине и Варварина.

Током освећења храма, у Свети престо уграђене су мошти светог првомученика и архиђакона Стефана, светог великомученика Георгија, светог мученика Харалампиа и светог цара српског Уроша. На многобројне вернике нарочито узбуђујуће деловала је литија са моштима око велелелепне нове цркве.

На Светој Литургији начествовао је Преосвештени епископ будимљанско никшићки Г. Јоаникије уз саслужење владике

Јована, тринаест свештеника и четири ђакона из Шумадијске, Браничевске и Будимљанско никшићке епархије. Задовољство је било видети велики број причесника, међу којима је највише било деце. Захваљујући свима који су прилагали своје лепте за нову цркву, епископ шумадијски Г. Јован је истакао колико је неопходно за ваљан црквени живот стално окупљање у светом храму, узношење молитава у њему и узи-

ђивање сваког верника у икономији спасења.

Високи орден Епархије шумадијске – Војда Карађорђа, епископ Јован је доделио господину Милутину Стојковићу из Руме, господину Момчилу Тодоровићу из Чикага и господину Игору Вучковићу из Београда. Седам заслужних приложника завредили су архијерејске граamate.

Парохијског свештеника Бобана Сеновића владика Јован одликовао је правом ношења црвеног појаса. Након поделе нафоре и архипастирског благослова, свечаност је настављена трпезом љубави на којој се парох мијатовачки обратио владикама и другим драгим гостима. Захвалио се свима на труду и неизмерној љубави према новој цркви коју су исказивали током четрнаест година њене градње, која је све окупила да у њој молитве узносе и примају дарове Духа Светога кроз Тело и крв васкрслог Христа.

*Бобан Сеновић,
парох мијатовачки*

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

МОНАСТИР ТРЕСИЈЕ

Од дудука до модерног звука

Као умилна анђеоска песма, зачу се тихи звук фруле из порте Светоархангелског манастира Тресија на Космају. Зачу се, и код многих изазва по неку сузу радосницу, сећајући их на давно прохујале дане. А код других изазва неверицу и питање: Да ли је могуће да оволико младих људи свира овај инструмент?

Из фрула Слађана и Слађане из Бруса, Уроша Милићевића и Николе Ђокића из Крагујевца, Димитрија Радонића из Београда, Милоша Томића из Горњег Милановца, Марка Маринковића из Неменикућа и Ане Станковић из Влашке, који су ове године били полазници школе фруле у класи предавача Добривоја Тодоровића из Влашке, Миролуба Тодоровића – Џимија, солисте народног оркестра РТС-а, Милинка Ивановића – Црног, виртуоза на фрули из Крагујевца и Светлане Азаџац, уредника музичког програма РТС-а, зачу се химна светом Сави и духовна песма “Све што дише нека хвали Господа” и изазва громки аплауз свих присутних.

Но, пре него што они наступилише, предмнобројном публиком своје умеће показа КУД “Шумадија” из Влашке, КУД “Златно доба” из Београда, КУД “Весели Космајци” из Сопота, дечији хор Саборне цркве у Београду и многи други који су својим програмом испунили ово септембарско поподне. После ове увертире, дошло је време да се пружа подршка својим фаворитима. Ређали су се такмичари из Београда, Неменикућа, Влашке, Аранђеловца, Бруса, Сомбора, Крагујевца, Чајетине, села Шљивовице, Раче Крагујевачке... и показивали шта све може да се изведе на овом чаробном инструменту. Ана Авар из Будимпеште показала је колико је овај инструмент популаран и у Мађарској. Она је одсвирала једно коло из Србије.

Овогодишњи сабор носио је име “Од дудука до модерног звука”, а такмичење се одвијало у две

категорије. Жири је донео једногласну одлуку и у категорији сениора прогласио за победника Небојшу Брадића из Сомбора. Друго место су поделили Кристина Цвејић из Бруса и Марко Којадиновић из Крагујевца, док су треће место поделили Александар Лекић из Шљивовице на Златибору и Драган Јовановић из Влашке. У категорији јуниора ласкаву титулу најбољег фрулаша понео је Милош Томић из Горњег Милановца, друго место припало је Слађани Цвејић из Бруса, а треће место су поделили Никола Ђокић и Урош Милићевић из Крагујевца. Зачу се и понеки уздах оних који су се надали победи, али се убрзо сви појавише пред публиком и из својих чаробних фрула поново заједно засвираше. Засвираше тако умилно и гласно као да су хтели да се њихова фрула зачује до Гуче, да својим колегама који се тамо надмећу поруче: “Све што дише нека хвали Господа”, дајући до знања да је фрула ипак живи инструмент и да има своју душу.

*забележио Љубиша Смиљковић,
протојереј, парох сопотски*

КРАГУЈЕВАЧКА БОГОСЛОВИЈА

Молитвени почетак нове школске године

Пракса, потврђена као врло плодотворна у крагујевачкој богословије Светог Јована Златоустог, да се изучавање богословских наука утвђује активним

црквеним и молитвеним животом, примењена је и на почетку школске 2006/07. године. Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију уз произношење нарочитих молитава за почетак школског рада. Из њих су и ново-придошли ученици богословије могли научити да је неопходно свакодневно Господа молити да на њих пошаље Духа мудрости и разума, да им отвори ум и уста и просветли срце за усвајање поуке добрих наука; да им усади у срца клицу мудрости, страх свој Божански и тиме одагна из срца њихових младалачку лакомисленост, да просветли умове њихове, да би се уклањали од зла и чинили добро.

Уследила је и архијерејска поуке владике Јована: „Срећан и благословен почетак изучавања науке Божије. Нека Дух Свети, кога смо данас на Светој Литургији и Призиву призвали, буде Онај који ће вас очистити од свега онога што је нечисто, од свега онога што је људско, а изазива грех, изазива одсутност, изазива помућеност. Нека вас Дух Свети очисти, да бисте схватили оно што се овде, у овој кући, изучава и оно што ћете изучавати и што ћете слушати. Децо моја, све што бих вам могао пожелети, поред овог Призива Светог Духа, јесте да имате духовно здравље, али на првом месту да имате у себи Бога. Да кроз то духовно здравље, будете здрави у правилном изучавању речи Божије. Децо, наука коју ћете овде изучавати, неће се само мерити вашим оценама, двојком, четворком, петицом, не, она ће се мерити вашим делима, ако будете оно што овде учите користили. То је хришћанство! Узалуд нам је сва наука коју можемо стећи, и све Оце свете да научимо напамет и све каноне, узалуд нам је све то, ако не покажемо то на делу. А на делу не можемо показати оно што на знамо.

Овој науци, намојте прилазити као читању белетристике или не знам чега другога, већ приступите са вером, са побожношћу, са молитвом, и на првом месту са љубављу. Ако будете имали молитве у себи, ако будете имали љубави у себи, децо моја, онада ће вам та наука бити заиста сласт и осетићете сласт у устима својим као и онај пророк, ако се сећате из Старог Завета, када му је дат свитак да поједе, јер се он припремао да се сретне са Господом. Овде вам је прилика да се научите заједничком животу. Није то само да научите односе једни са другима, а јесте и то, али научите се оној правој заједници Божијој, Цркви Божијој, јер без заједнице нема спасења. Вама децо моја и вашим учитељима на челу са ректором, желим још једном срећан и благословен почетак школске године, молим се Богу и вашем и нашем патрону светом Јовану Златоустом, да вас он својим молитвама умудри, да заиста будете на делу ученици Светог Јована Златоуста.“

Епископ шумадијски Г. Јован, током Литургије у школском храму Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, у чин ђаконa рукоположио је Остоју Пешића, бившег ученика ове школе, што је свеча-

ност поводом почетка нове школске године учинило још узвишенијом.

ВРЕОЦИ

Благослов Божији за почетак школовања

Након вишедеценијске паузе, ђаци основне школе у Вреоцима, нову школску годину започели су са Божијим благословом. Наиме, на предлог вероучитеља и директора школе Драгане Петровић, 1. септембра у храму Покрова Пресвете Богородице служено је Молепствије за почетак школског рада. Том приликом, свештеник је поручио деци да слушају своје учитеље као своје родитеље, јер они за њих и јесу – други родитељи. Позвао их је и да чешће долазе у свети храм на света богослужења, пре свега на Литургију и да се редовно причешћују.

Горан Радовановић, свештеник

ЦРНИ КАО

Освећени темељи за храм Светог Георгија

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење шест свештеника и два ђаконa, 2. септембра ове године осветио је темеље новог храма посвећеног Светом великомученику Георгију у Црном Калу код Баточине и служио је Свету архијерејску Литургију. Молитвене свечаности у овом малом селу почеле су дочеком архијереја, кога је протојереј ставрофор Звонко Витић поздравио бираним речима, истичући да је „данас започети нови храм место састанка са Богом, јер се храм и подиже да би људи долазили у њега на духовну смотру, да се обраћају Оцу небеском. И данашње наше сабрање и освећење темеља овог светог храма Вашим архипастирским благословом, има за циљ да приближи људе Богу и да се у њему међусобно приближавају...“ Епископа Јована, поред свештенства и верног народа, поздравили су и чланови грађевинског одбора, представници Скупштине општине Баточина са председником Радишом Милошевићем, привредници, културни радници.

У повељи, која је уграђена у темеље Светогергијевског храма, записано је, између осталог: „Треба молити од Бога да нам у овој духовној тами отвори духовне очи, да бисмо видели и чули знаке времена... Ктитори овог храма, Владимир и Милица Којанић из Лапова, препознали су знаке времена и преузели су на себе једну тешку, а од Господа свету обавезу, да у овом месту подигну цркву где ће људи долазити и Богу се молити. Урадили су то за своје здравље и спас душе, а на ползу својих драгих суграђана из Црног Кала. Нека су благословени пред Господом и нека буду од нас заслужнији и пред људима и пред Богом који обраћа срца људи на добро. Немати светиње у своме месту горе је од сваке беде и невоље.“

На Светој Литургији, у проповеди, Преосвећени владика Јован говорио је о потреби да се свако започето дело заврши и позвао је народ да следе дела ктитора храма у Црном Калу. Посебно место у беседи имала је јеванђелска прича о слепом, кога је, каже наш владика, Господ исцелио, да би могао гледати и величати Божију творевину.

Приређена је и заједничка трпеза љубави, а наступили су и чланови културно – уметничког друштва из Црног Кала са изворним песмама и играма.

Мирослав Бановић

ЛАПОВО

Предавање о нестајању Срба

У организацији удружења Српске двери, у Лапову је 3. септембра мр Биљана Спасић, аутор књиге „Зашто Срби нестају“ одржала предавање на ову тему. У надахнутом и занимљивом излагању истакла је многе видове питања наталитета, тог горућег националног проблема, о коме се у јавности мало говори. Будући да се годинама бави демографијом и то са позиције православног верника, професорка Спасић је изнела мноштво података и чињеница о појавама као што су абортус, однос наталитета и морталитета у селима, број развода бракова, пораст самоубистава. Све бројке, али и друштвени однос, говоре да се српски народ налази у дубокој кризи наталитета.

О ентузијазму и научној преданости Биљане Спасић сведочи и то да је до сада одржала више од две стотине предавања и да је прешла више од две стотине хиљада километара да би, као православни демограф, изнела трагичне чињенице будућности, са којима се наш народ сусреће.

Горан Живковић, јереј

ЛАПОВО

Поклоничко путовање црквеног хора

Црквени хор Светог Јована Дамаскина при храму Преподобне мати Параскеве у Лапову, основан је, по благослову епископа шумадијског Г. Јована,

пре две године. А већ је постао добар обичај, да храмовни хор са млађим верницима сваке године реализује поклоничка путовања. Прошле године упознате су светиње браничевског краја, а ове, 2. септембра, организовано је поклоњење овчарско – кабларским манастирима.

Поклоници су изузетно топло дочекани, најпре од сестринства Сретењске обитељи на челу са игуманијом Аквилином. Гостопримство им је указано и у Ваведењу, где их је посебно поздрала игуманија Февронија. И у Преображењу их је чекао изузетно духовно узбудљив сусрет са угледним духовником, архимандритом Венијамином. Домаћин младим боготражитељима у манастиру Благовештењу био је архимандрит Јован Радосављевић. Хор је у манастирима, на радост домаћина, црквеном песмом и многољетијем, скромно захваљивао на указаном гостопримству.

Поклоници су имали част да целивају навеће светиње ових манастира, мошти и чудотворне иконе, да слушају несребичне духовне савете и учествују у разговорима почашћени временом и гостопримством, на којима и овим путем благодаримо, духовно освежени и пуни утисака.

Његош Стикић

ТРЕСИЈЕ

Рукоположење уз посебно духовно сећање

Вођен Божанском вољом и силом архангела Михаила, давне 1937. године космајски сељак Радивоје Миловановић напушта своје родно село Венчане и одлази у манастир Студеницу, па у Девич на Косову, да би се опет вратио у владарску лавру. Из Студенице, као монах Рафаило, долази у Тресије, да би 1947. започео обнову порушеног манастира. Доцније је поново у Студеници и као великосхимник неколико година проводи у испосници Светог Саве, где ће трагично умрети 1981, уочи своје крсне славе, светог Алимпија Столпника.

Те године, у породици Миловановић, у Венчанима родиће се мушко дете Александар које ће се

школовати као и остала сеоска деца, да би у наше дана завршио Богословски факултет у Београду. У чин ђакона Александар је рукоположен од епископа шумадијског Г. Јована 13. септембра у цркви Кнеза Лазара у Белошевцу, а у чин презвитера сутрадан, на празник Алимпија Столпника у манастиру Тресијама када је и слава манастирског параклиса. Догодило се то у светињи чију је обнову започео његов деда о. Рафаило.

На Литургији у манастиру Тресијама владика Јован је беседио о важности учествовања на Светој Литургији и о неопходности чешће причешћивања.

Пре него што ће ђакон Александар Миловановић ући у олтар као презвитер, епископ Јован му се обратио архипастирском поуком, указавши колико је његов позив одговоран и страхан, јер ће за сваку поверену душу дати одговор на Христовом суду. „Твој предеда започе обнову ове светиње не сањајући да ће једног дана у њој његов праунук дати страшну заклетву пред светим олтаром. Божија промисао беше да он започне обнову, исто као што ти, оче Александре, по Божијем промислу у њој примаш чин презвитера. До кончине живота посећуј и помажи ову светињу.“ Ове речи епископа код многих изазваше сузе, а код Александрових родитеља радост и задовољство.

Љубиша Смљковић, протојереј

МОНАСТИР ЈОШАНИЦА

Слава параклиса

Много пута до сада славилa је капела манастира Јошанице своју славу – Сабор светих Срба, но овогодишња ће остати посебно забележена у летопису ове свете обитељи јер је својим торжеством надмашила све досадашње. По први пут, овај за Србе значајан дан, прослављен је древном, али помало заборављеном верском институцијом у нашем народу – литијом.

Литија, саставни део слављења свих значајних празника, порекло води из Свете земље и Константинопоља, где су верници значајније јеванђелске догађаје прослављали искључиво у храму града који је посвећен односном празнику или светом, а до

његa сви саборно са епископом долазили крсним ходом – литијом, која је претходила бденију уочи празника. С обзиром на то, али и чињеницу да је у околини Јагодине једино капела овог манастира посвећена Сабору светих Срба, Јошаница је за овај дан била центар молитвеног славља за народ из читаве околине. Ову свечаност иницирало је братство манастира Јошанице, благословио епископ шумадијски Г. Јован, а у духовној радости прихватило свештенство, монаштво и верни народ не само Поморавља, већ из свеколиког Српства – од Бањалуке до Зајечара и од Новог Сада до Скопља.

Кренуло се из порте Старе јагодинске цркве Светог архангела Михаила у поподневним сатима са намером да се у манастир стигне пре бденија. Литија је, на неисказану радост верних, предводио Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован са тридесетак свештеника Архиепископског намесништва белничког. Пре поласка, епископ је одслужио молебан, а онда је литија свечано кренула улицама Јагодине ка манастиру Јошаница. Атмосфера је била више него свечана. Свештеници у дугом шпалору су носили мошти светог Пантелејмона, светог исповедника Луке Исцелитеља, архиепископа синферополског и кримског, као и три мироточиве иконе, а ђаци крагујевачке богословије све време су певали тропаре и духовне химне. Све ово је допринело, да око хиљаду верника, колико се процењује да је било у литији, доживе једно ново духовно искуство и да све време буду крепки и одушевљени. Решеност народа на овакав подвиг, несумњиво је израз једне топле вере и сведочанство о крсно – васкрсном схватању хришћанства. То је ову свечаност, колико је нама познато, јединствену у СПЦ, учинило заиста достојанственом и узвишеном.

На путу до манастира, литија је прошла кроз три села, у којима су њихови житељи исказали љубав учесницима, припремивши пригодно послужење код сеоских записа, где се литија кратко одмарала. На прилазу манастиру, литија је дочекао игуман са братством уз традиционални израз добродошлице, послужењем погачом и сољу. После краћег одмора и окрепљења, почело је бденије које је уз саслужење неколико свештеника и ђакона служио епископ Јован. Мада су у пешачењу провели неколико сати, сви верници су учествовали у бденију, предокусу литургијског славља.

Сам дан празника прослављен је Литургијом на којој је началствовао епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење више свештеника и ђакона и учешће мноштва верног народа. Да ово литургијско славље буде још богатије, допринело је и крштење мале Милице које је епископ извршио током Свете Литургије. Након и по древном обичају приређене трпезе љубави, служен је акатист свим Светим у српском роду просијалим.

Ово изузетно молитвено славље, оставило је посебан утисак и пружио једно ново духовно искуство, многе је подстакло на нове подвиге и истин-

ски продубило доживљај саборности, једну од најважнијих одлика наше вере. Истовремено, унело је у наше животе атмосферу оних чувених богомољачких сабора из времена светог владике Николаја који су у своје време извршили велику молитвену обнову у нашем народу и пресудно утицали на хришћански живот покољења. О литији се међу вернима дуго говорило, као истинском духовном освежењу, уз жеље да још много година у њој учествују.

Небојша Младеновић, свештеник

ЛАЗАРЕВАЦ

Освећење болничке капеле

Његово преосвештенство епископ шумадјиски Господин Јован је 18. септембра 2006. године, када се наша света Црква сећа светог пророка Захарије и праведне Јелисавете, у Заводу за ендемску нефропатију у Лазаревцу, освештао новосаграђену капелу посвећену светим ле-

карима, светим врачима, Козми и Дамјану. Након тога, уз саслуживање јереја Марка Митића, старешине храма Светог Димитрија у Лазаревцу и ђакон Зорана Врбашког, одслужио је у њој и прву свету архијерејску Литургију. У молитвеном амбијенту, кавим одише ова капела, која је настала молитвама, љубављу, трудом и сарадњом лазаревачког свештенства и болничког особља на челу са директором ове медицинске установе др Ивком Марићем, као и читаве локалне заједнице, у светој Литургији је учествовало неколико десетина верних од којих се један број и причестио. Углавном су то били болесници који се лече у овој институцији, што и јесте коначни циљ и сврха постојања оваквих болничких капела.

Оно што овој капели даје несвакидашњу красоту јесте њена архитектура и дуборезни инвентар. Наиме, за разлику од других болничких капела, она поседује све елементе једног храма, од припрате и наоса, па све до полукружне олтарске апсиде, имитације иконостаса и полукружних сводова минијатурних димензија, што је омогућио материјал од кога је рађена.

Обраћајући се присутнима, Преосвећени владика Јован је најпре захвалио Богу што је једна оваква установа добила своју круну, своје небо, под које ће се склањати пре свега они који се у њој лече и који пате од разних телесних и духовних немоћи, али и они којима је Бог поделио велики дар и службу равну свештеничкој, да лече, теше и, саображавајући

се светима Козми и Дамјану, тај свој дар забадава са другима деле. Изражавајући велику радост што је Црква све више присутна у оваквим институцијама ради служења своје народу, састрадавања, заједничког ношења крста, пружања утехе и наде у најтежим животним моментима, Преосвећени владика је нагласио да ће они који се овде лече, кроз учешће у светим тајнама, пре свега у светој Литургији и причешћу, поред телесне добити и духовну инфузију, која ће им помоћи да победе многа искушења која их у болести сналазе. На крају се преосвећени владика захвалио свима који су помогли да ово богоугодно дело заживи, са вером и надом да ће оваквих и других црквено-социјалних подухвата бити све више у Шумадијској епархији, јер на тај начин љубав, коју као највишу Божију заповест Црква и благовести, постаје делатна и жива.

Жељко Ивковић, јереј

ТРЕСИЈЕ

Несвакидашње крштење

Изненадих се када чух непознати глас који намицаше реч по реч српски, али разабрах да незнанац жели да се крсти у манастиру Тресије. Уверих се брзо да није шала, јер је преко пута мене била одрасла и озбиљна особа. Без обзира на језичке препреке, брзо се договорисмо.

Крштење је заказано за 3. октобар, тачно у подне.

Манастирска црква још мирише на тамјан од јутерњег богослужења. На средини храма сто са великом посудом пуном воде за Свету тајну. И тачно у дванаест сати појавише се Мађар Еден са кумом Иваном и пријатељем Душаном. Пре него што уђе у светињу, Еден се прекрсти онако како га је мајка научила, прекрсти се и пољуби врата храма, а у оку му заблиста суза радосница. Кум и пријатељ немо посматраше одлучног јунака са Балатона како скрушено улази у светињу.

Отпоче Света тајна крштења. Свод небески се отвори над Космајем. Одрече се Еден сатане и призна сједињење са Христом. Поливање водом и облачење у Христу узбуди целу васељену, а постриг на његовој глави беше оно што је годинама сањао.

После отпуста одржах пригодну проповед, а у оку новокрштеног поново угледах сузу. Након целивања крста, Рајко (ново Еденово име) се прекрсти, као прави православац, са три прста, и полугласно рече – од данас сам мали Србин.

Забележио Љубиша Смљковић, протојереј

ОПЛЕНАЦ

Парастос краљу Александру

Поводом навршене седамдесет две године од смрти краља Александра Карађорђевића, 9. октобра

ове године, на дан када Црква прославља светог Јована Богослова, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован служио је у задужбинском храму Карађорђевића на Опленцу Свету Литургију и парастос блаженопочившем српском монарху. Уз учешће верног народа, саслуживали су свештеници Опленачког намесништва, а певао је црквени хор Опленац. Учесници су били и принц – престолонаследник Александар Карађорђевић са принцем Катарином и другим члановима породице Карађорђевић.

Проповед владике Јована садржала је, поред осталог, објашњење зашто се свети јеванђелиста Јован у Цркви назива апостолом љубави. А у многим земаљским пословима љубав је руководила и блаженопочившег краља Александра.

Градимишр Милојевић, ђакон

РОПОЧЕВО

Прослављена сеоска литија

И ове године, о празнику Покрова Пресвете Богородице, сопотски храм беше тесан, да прими све вернике који су желели да присуствују Светој Литургији и да се заколоне под Богородичино окриље.

Мештани Ропочева овај празник, у спомен на време када нису имали храм, прослављају као своју литију. Мада не заостају за осталим сународницима у нередовном посећивању црквених богослужења, на Богородичин Покров из сваке куће у Ропчеву по неко дође у храм да за здравље живих и за душу покојника запали воштаницу. Преко целог дана у цркви су се ређали стари и млади, сиромашни и богати, свако је за нешто замолио Пресвету, неко замолио а неко заблагодарио.

У литији од храма до записа у порти беху измешани Срби и Роми који у знатном броју насељавају Ропчево. Од Златка Великића славски колач је примио Зоран Николић. После заједничког послужења, свако је журио сопственом дому да дочека госте. И сви обећаше да ће се увече поново окупити у порти на концерту уприличеном поводом сеоске литије.

Знајући да је ово година Рома који у овој парохији живе у великом броју, припремљен је концерт музичког ансамбла „Данилушка“. Музичари, певачи, плесачи, осветљени рефлекторима на бини испред цркве, певали су, свирали и грали онако како то умеју само Цигани и изазвали су громки аплауз великог броја посетилаца. Традиционални ромски инструменти разбише ноћну тишину, а у оку старе Циганке видесмо искру сузе која окваси наборано лице, која уз уздах рече – Хвала попо, да сам јуче умрла, не бих знала да се оваква радост може доживети. На крају бину испунише и ромска и српска деца и сви истовремено запеваше – Цигани песмом живе...

Забележио Љубиша Смиљковић, протојереј

ВРЕОЦИ

Храмовни јубилеји

Верни народ вреочке парохије прославио је, молитвено и свечано, Светом архијерејском Литургијом коју је 15. октобра ове године, на попразнство Покрова Пресвете Богородице, служио Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, значајне храмовне јубилеје – сто тридесет пет година од подизања парохијске цркве Покрова Пресвете Богородице и сто деведесет година од градње цркве брвнаре посвећене Ваведењу Пресвете Богородице.

Беседа нашег владике била је посвећена Светој Литургији као прдокусу Царства Божијег, Литургији као чуду Божијем: „...када стојимо на Светој Литургији ми доживљавамо, осећамо, схватамо да стојимо пред невидљивим Богом, пред целим небом, пред свим светитељима и анђелима Божијим. Једино кроз Литургију ми знамо шта је наш идентитет. Ако не знамо шта је Литургија, не знамо ни свој идентитет. Ако не знамо шта је Литургија, не знамо ни шта је Црква. Важно је знати да ми поред Трпезе Господње коју на свакој Литургији Господ поставља пред нас, не можемо остати гладни – од онога што свакодневно једемо лако огладнимо, али ако једемо са Трпезе Господње са вером, са љубављу, сједињујући се са Богом на Литургији, никада нећемо огладнети.“

У проповеди, Пресвећени епископ Јован тумачио је и јеванђелско зачало о труду који Бог благосиља (Лк 5, 1-11), закључивши да Бог сваку послушност награђује.

Током канонске посете Вреоцима, владика Јован је осветио и нову палионицу свећа у црквеној порти. Ово молитвено сабрање окончано је трпезом љубави за све учеснике.

Горан Радовановић, свештеник

КРАГУЈЕВАЦ – БОГОСЛОВИЈА

**Министар М. Динкић
подржао градњу спортске хале**

Насушну потребу наше црквене просвете, да полазници богословских школа добију нове садржаје који ће унапредити њихов интернатски живот – као што је изградња спортске хале у крагујевачкој богословији Светог Јована Златоустог, подржао је, приликом посете Крагујевцу и богословији 20. октобра ове године и министар финансија у Влади Србије господин Млађан Динкић. Похвалио је, најпре, иницијативу из саме Цркве, да и полазници њених специфичних школских завода треба да упражњавају све оно што је неопходно младима, пре свега спорт. Прихватио је да финансијски подржи оно што су програмима планирали Министарство просвете и спорта и Министарство вера, да брзо буду обезбеђени услови да спортска хала у крагујевачкој богословији што пре буде завршена. Рекао је још, да новчана средства за овако племените пројекте, никада не смеју бити проблем.

КРАГУЈЕВАЦ

**Тридесетогодишњи парастос
владици Валеријану**

На дан (23. октобра) када се пре тридесет година упокојио владика Валеријан (Стефановић), први епископ Шумадијске епархије (1947-1976), Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован служио је у Катедралном Светоуспенском храму у Крагујевцу Свету Литургију и, поред гроба владике Валеријана, парастос. Саслуживали су, превасходно, свештеници које је рукоположио владика Валеријан (већина су архијерејски намесници), али и млађи, који су више од две деценије са покојним владиком Савом (Вуковићем) и који данас са владиком Јованом (Младеновићем) одржавају добар црквени поредак у Епархији за који је најзаслужнији први шумадијски архијереј.

О ваљаним и чврстим темељима које остави у црквеном животу Шумадије, након парастоса, говорио је, у емотивној и, чини се неприпремљеној проповеди епископ Г. Јован. Поновио је, више пута истицану чињеницу у периоду од смрти владике Валеријана, да се после његовог тридесетогодишњег управљања Шумадијском епархијом могу убирати добри плодови, јер је он подигао ову Епархију као Цркву Бога Живога. Владика Јован је подсетио и на, данас нажалост недовољне познате заслуге викарног епископа Валеријана током Другог светског рата када је спасавао и збрињавао свештенике пострадали у геноциду над српским народом у западним деловима бивше Југославије. Као да је, истичући његову самопрегорну бригу о избеглима, хтео да подсети савремене историчаре Српске цркве да о томе отворено и аргументовано проговоре, како би се и у данашњим искушењима на правим примерима научили.

Са видним знацима узбуђења, Преосвећени владика Јован је говорио и о пострадању Цркве у Шумадији и њеног првојерарха у годинама после Другог светског рата. Подсетио је на смутњу коју су уносили представници државне, атеистичке власти која је ескалирала на сам дан устоличења владике Валеријана изазивањем инцидента у Саборној крагујевачкој цркви. Па на немаштину у којој се Црква налазила након насилног одузимања сопствене имовине. Поменуо је владика Јован и политичке притиске које је блаженопочивши епископ Валеријан

трпео од оних који су хтели да нашу Цркву ставе у службу комунистичке идеологије. Пострадавао је, а да то многи нису знали, из дана у дан. И није дозвољавао, колико је могао, да због притисака на њега, Црква буде губитник.

Учесници молитвеног сећања на првог епископа шумадијског у Саборној крагујевачкој цркви, могли су приметити, по дрхтавом и узбуђеном гласу епископа Јована, да велика искушења за нашу Цркву нису престала, јер и данас су на сцени многи напади, који, иако нису брутални као комунистички, веома перфидно нагрizaју црквени организам.

ВИНОГРАДИ – КРАГУЈЕВАЦ

Празнично бденије у цркви Свете Петке

И ове године Његово Пресвештенство епископ шумадијски Господин Јован благоизвоелео је посетити парохију Виноградску и том приликом, уз саслужење свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког и лепеничког, у храму Преподобне Матере Парскеве служио је празнично бденије доносећи благослов Божији свима онима који у преподобној мајци Параскеви виде своју помоћницу и заштитницу. Виноградска црква, са домаћином, Преосвећеним епископом шумадијским Г. Јованом, била је претесна да прими све оне који су дошли да узму благослов од свог Епископа, показујући на тај начин своју мисију на спасењу сваке боголике личности око нас, у изграђивању једне јединствене парохијске заједнице потврђене на Литургији кроз Епископа, свештенство и народ. Храм Преподобне Матере Парскеве у Виноградима јесте храм Бога Живога јер се гради, по речима апостола Павла да себе припремимо за усељавање у вечни и нерукотворени Храм Божији на небу. Честитајући храмовну славу, уз речи духовне поуке, владика Јован је подсетио да је света Петка наднационална личност и да као таква припада целом свету, јер је слављена не само од православних, већ и од неправославних народа. Данас Њено тело почива и граду Јашију око петнаест километара удаљеном од североисточне границе Румуније са Русијом.

СОПОТ

Освећен нови живопис Вазнесењског храма

Давне 1934. године мештани Ропочева, гладни Бога Живога, одвојише се од матичне парохије у Неменикућама и на граници Ропочева и мале варошице Сопот почеше градњу цркве посвећене Вазнесењу Господњем. Пуне две године мајстори неимари уграђиваше циглу по циглу коју кршни Космајци мобом допремише. Камен по камен, цигла по цигла, и заблиста 1936. године храм у Ропочеву који је 1. новембра осветио патријарх српски Варнава. Током градње свештеник је био Милован Михаиловић, да

би га наследио Илија Стаменковић. Затим, у Ропочеву – Сопоту, педесет година служише Радојица Терзић и његов син Милан. Од пре неколико година пароси су Миленко Дидић и Љубиша Смиљковић, а недавно је ропочевски храм први пут добио и ђакон – Филипа Јовановића.

Недавно, први пут од подизања, започела је права обнова цркве у Сопоту, најпре постављањем новог бакарног кровног покривача, па доградњом припрате. Потом је на ред дошло живописање које траје последњих годину и по дана.

Њгово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован нове фреске Вазнесењског храма осветио је 28. октобра ове године, када је служио и Свету Литургију. Црква је била препуна народа, а нарочит утисак остављала су деца која су уз прави црквени хор одговарала на Литургији. У проповеди, након прочитаног Јеванђеља, епископ Г. Јован је, између осталог, поручио – српским нараштајима данас су најпотребнији хришћанска љубав, мир и слога, а редовно учешће на Литургији и прочешће, основ је свега доброг. „Нека недеља буде дан када ће макар један члан породице из куће посетити свети храм, да у дом унесе благодат Божију, без које се ништа не може започети ни свршити.“

Као награду за велики допринос осликавању храма у Сопоту, епископ Јован је орденом Војда Карађорђа одликовао Слободана Петровића из Сопота и Слободана Радојевића из Ђуринаца. Архијерејске грамате завредили су Љубиша Ивковић, Дејан Ивковић, Ђура Змијањац, Дејан Окетић, Душко Петровић, Милован Поповић, Ратко Жујовић, Дарко Благојевић, сви из Сопота, па сликар Миомир Тодоровић из Јагодине и Ђорђе Момировић Мона из Београда.

У културно-уметничком програму поводом седамдесетогодишњице подизања цркве у Ропочеву-Сопоту учествовали су ансамбл „Весели Космајци“ из Сопота и фрулаш Добривоје Тодоровић из Влашке. Највише пажње и похвала заслужили су ђаци, полазници веронауке који су извели представу „Српска слава“.

Љ. Смиљковић

Професор Владета Јеротић на трибини крагујевачког Духовног центра

СКРИВЕНИ СМИСАО БОЛЕСТИ

Спасење је у првом реду хришћански појам који означава дело којим Бог Отац, преко свога Сина, поново успоставља помирење човека и света са собом. Као што је спасење смисао и циљ Христовог доласка у свет, тако је спасење циљ хришћанског живота човека, ради његовог повратка Богу, рекао је професор Јеротић у уводном делу излагања. Говорећи о есхатологији, истакао је: мада она јесте учење о последњим стварностима спасења човека крунисана другим Христовим доласком на земљу, есхатологију ипак не треба ограничавати или мешати са свршетком света. Долазак Исуса Христа у свет скратио је човеку пут спасења.

У даљем излагању, истакао је да сваки човек, без обзира којој религији припадао, верује да је Исус Христос послат од Оца да страдањем на крсту поништи све грехове људске, а васкрсењем пружи веру и наду да ће и сви други који у Њега верују васкрснути. И све друге религије су, рекао је он, имале за циљ спасење човека, само што су путеви спасења били различити. Такође се у основи сваке религије налази „златно правило“ које налазимо и у Јеванђељу по Матеју: „Све што хоћете да људи вама чине, чините и ви њима“. Говорећи о чистоти која је потребна да би се видео Бог, професор је рекао „Спасење је могуће у овом животу следејући једно једино правило - не чини другима оно што не желиш да учине теби“. Тако просто, тако једноставно да траје хиљадама година, па зашто то не радимо? Тиме се можемо спасти, али исто тако и неким другим порукама које нам је оставио Исус Христос да слободно одлучимо, да ли желимо да их извршимо или не. Бог је апсолутна љубав, рекао је професор, и дао нам је апсолутну слободу. Сваком човеку је дата могућност овде и сада, да по сопственој слободи пређе

на другу страну и да тамо заврши процес обожења у циљу „будите савршени као што је савршен Отац ваш небески“.

Иако психијатар и психоаналитичар, професор Јеротић је показао изузетно велико знање из области историје религије и дела светих Отаца, па је у даљем излагању наводио бројне примере, да би на крају, говорећи о односу спасења и исцељења, тражећи скривени смисао болести, прво дефинисао спасење преведећи грчку реч *сотер* као ослобођење, исцељење и потпуност. Потпуност као покушај приближавања Богу нашег духовног, душевног, интелектуалног, емотивног, физичког бића. Човек је физичко, емотивно, интелектуално и духовно биће. Истина је да човек једно мисли, друго осећа, а треће дела, али није добро тако, јер Бог нам даје могућност – избор који се састоји у томе да се бар трудимо да будемо потпунији, ако не потпуни.

На питање „од чега нам је потребно да се исцелимо“, увек ћемо од хришћана чути исти одговор – од греха. Зато је у даљем излагању тражио одговор на питање одакле болест. Да ли је свака болест човека, било телесна или душевна, последица греха? Одговор на ово питање није баш одлучан, јер ако је болест само човеков грех, из тога проистиче мноштво нових питања, на пример, шта са болешћу новорођенчета? Деце? Шта са наследним болестима, телсним и душевним?

Даље се професор Јеротић достакао питања личне кривице кроз лично спасење, дајући бројне примере из праксе психоаналитичара о непризнавању греха и личне кривице. Он сматра претеривањем тумачење у ранијим вековима хришћанске историје, када је институционална Хришћанска црква и на Западу и на Истоку познавала само однос греха и болести као заслужене казне која долази од праведног а

осветољубивог Бога. Али посебан акценат ставља на то, да је Он праведан и гневан у ревности.

У закључку професор даје одговор на питање „Можемо ли да се и спасемо и исцелимо“, образлажући да свака болест хоће нешто да нам каже. Болести су ипак опомена - то је неминовно. То кажу чак и атеистички лекари. Указао је на повезаност између психичког стања раздражљивости, љутине и различитих неуроза и депресија са падом имунитета и подложности разбољевању, као и на такозване психосоматске болести које су директно условљене њима, као што су чир на желуцу, обољења штитне жлезде и друго. Бог нам је дао савршено функционисање нашег тела. Ми поремећујемо телесно здравље психом нашом, како народ каже, лудом главом. Дати прецизан одговор на то, да ли је баш свака болест последица греха, није ни мало лако. Не треба никога отерати ни у кривицу ни у грех, он то треба сам да осети, а разлог због којег се разбољевамо налази углавном у неконтролисању емоција.

Своје излагање закључио је речима: Ако нисам у стању да одговорим на питање да ли је свака наша болест последица учињеног греха, залажем се као хришћански антрополог да болест није казна Божија. Бог љубави и правде није Бог освете. Уколико и даље остајемо при тврдњи од је Бог Бог освете, онда је одговор психологије и психосоматске медицине да човек кажњава самог себе. Како је то могуће? Хришћански одговор је јасан. Човекова савест, тај урођени глас Бога у нама, дела и када нисмо тога свесни. ... Исцељујемо се кроз Христа који нам је већ једном указао на пут, истину и живот, а свака болест може да буде пут ка индивидуализацији или обожењу.

Оливера Станчић

Православна терапија

Поуке Агијија Ландоса Крићанина, православног писца и подвижника из 17. века (из књиге „Спасење грешника“)

Када је Петар желео да се ма-
чем успротиви онима који су
Господа одводили на муке, Го-
спод га је осудио говорећи: Врати
мач у корице. Зар чашу коју
Ми је Отац дао да не пијем? Он
је изругивања, муке и смрт које
је претрпео ради нашега спасе-
ња назвао чашом коју Му шаље
Отац Небески. Зато Његове речи
могу имати поучан смисао и за
нас, да верујемо да све патње и
препреке на које наилазимо нису
ништа друго до чаше исцељења.
Отац Који живи на небесима ша-
ље нам исцељење са очинском
љубављу ради нашега спасења.

Према томе, погледај, хри-
шћанине, колику утеху имаш.
Веруј да све патње, без обзира да
ли долазе од напада демона, или
од људи, или од неких других
околности, нису ништа друго до
корисности исцељујуће средство ко-
је Небески Отац шаље ради очи-
шћења твоје душе. Ако је оно гор-
ко по укусу када га пијеш, немој
се срдити. Та горчина ти заправо
дарује здравље за којим жудиш.
Лековите течности и тинктуре
које справљају лекари веома су
неукусни или горки. Често лека-
ри испуштају крв болесницима,
стављају им гвозђе на рану, секу
некорисне и оболеле делове те-
ла, одсецају удове, и све то стра-
далнику доноси велике муке и
невоље. Па ипак, болесници све
то мужевно подносе, знајући да
ће задобити толико жељено здра-
вље.

Тако су и све патње и жало-
сти на које наилазимо у животу
духовна средства исцељења која
нам Небески Лекар шаље души
на корист. Овакво исцељујуће
средство налик је на жуч коју је
Товит ставио на очи и захваљују-
ћи томе угледао светлост. Горчи-

ном патњи грешник је искупљен
од духовног слепила. Према Гри-
горију Великом, очи заслепљене
грехом просветљују се одмаздом.
Када су браћа бацила Јосифа у бу-
нар, нису била свесна тежине сво-
га греха. Али када им је Бог по-
слао велику патњу, исповедили
су свој грех, говорећи: По правди
трпимо ово због греха нашег што
га учинисмо брату свом. Видиш

ли колику корист доноси патња,
дарујући вид слепима и разбори-
тост безумнима!

Петар није желео да му Го-
спод омије ноге. Он, наиме, још
није у свему разумевао премудру
мисао свога Учитеља. И Сам Учи-
тељ му је казао: Ти не знаш шта
Ја сада чиним, али ћеш касније
сазнати. А када је Он рекао: Ако
ти не оперем ноге, нећеш имати

удела са Мном, Петар је устукнуо са великим страхом и Господ му је опрао ноге.

Тако и ти сада не знаш разлог због кога те Господ омива водом патњи, али када угледаш светлост у коју ће се заоденути твоја душа због тога што је претходно била омивена жалостима, благодарићеш Господу. Да те није омио, не би имао удела са Њим у Царству Његовом. Док је блудни син располагао очевим богатством, он га је нештедимиче расипао, јео, пио, чинио све по својим жељама и никада није ни помишљао на покајање. Али када га је у свему мудри Исцелитељ опрљео вагром сиромаштва, глади и других несрећа, он се оканио телесне насладе и целомудрено притекао родитељској кући. То што вршилица чини пшеници, што чекић и мех чине гвозђу, што усијана пећ чини злату, то исто патња чини човеку. Она га очишћује од свега непотребног и чини га светлим.

Ако су патње толико корисне и тако много добра доносе, зашто их тако неразумно мрзимо, и зашто не благодаримо Исцелитеља Који живи на небесима и дарује нам те патње ради нашег здравља, иако телесном лекару обавезно исказујемо захвалност и са радошћу му дајемо награду?

Они који имају макар мало светило разума и страх Божији верују да све што им се дешава долази одозго, од Бога. Безаконици не би имали никакве власти над праведницима да нема допуштења Божијег, како је казао Господ Пилату: Не би ти имао никакве власти нада Мном да ти није дата одозго. То је заиста тако, не само у односу према видљивим него и према невидљивим непријатељима. Премда се демон увек стара да искушава праведнике и да их притиска патњама, сва његова упињања и све његове снаге биле би узалудне и таште да му Господ не даје извесну власт.

Знајте ово, верни, и присиљавајте се да искушења побеђујете божанском силом. Немојте се жалити на тескобу коју вам при-

чињава патња. Не гледајте на инструмент који вам наноси штету. Не говорите да је у питању судбина или случај, него увек примајте са захвалношћу из руке Господње оно што промислом Божијим бива управљано ка добром крају. Немојте се гневити на људе који вам учине зло или на друга створења, него их изнад свега љубите као узрок вашег спасења.

Тако и блажени Јов, који је поднео велика страдања, није кукао и роптао у смислу да су му толика добра оставили родитељи, да му је децу изродила супруга, док су га зли људи, пожар, бура и демони свега тога лишили. Не! Он је говорио: Господ даде, Господ узме; како је било угодно Господу тако се и догодило. Нека је благословено Име Његово. Док је био немоћан и док је цело тело његово страдало од страшне болести, говорио је опет слично: Много сам добра задобио из руке Господње, па зар зло да не примим? Тако је и прелепи Јосиф, знајући да је Божије допуштење било да претрпи све што су му браћа учинила, нимало није падао у очајање, нити је покушавао да им се супротстави.

Несавршени људи који воле тело никада немају спокојство због своје малодушности. Они не знају колика је корист патње. Они никада неће ни сазнати њене разлоге. Такви људи се само гнеше на оне који им чине зло и устају против њих. Тако и пас, уколико се неко баца каменом на њега, кидише на тога човека и покушава да га растргне. И ови неразумни људи виде да их Бог кажњава, а боре се са инструментима тога кажњавања и због свог недостатка трпљења не задобијају од патњи никакву корист.

Добар и разуман ученик, када га учитељ или отац кажњава шибањем, не гледа на шибу и не противи се (шиба се не покреће сама по себи), него само моли, преклиње за сажаљење и за лакше кажњавање. Тако и добронамерни хришћанин не гледа на онога ко му причињава патњу - већу или мању, с правом или неправедно,

него само иште за вишњу помоћ, говорећи: "Грешниче, заслужио си и друго, много горе". Нека су благословени они који те гоне – тако ћеш, умањујући се и молећи се за ближње своје, победити ђавола и преузношење тела.

А уколико видиш да се твој крст и патња увећавају, прими то са трепетном побожношћу, знајући да је у тој патњи Господ. Захваљуј Му за тако велику и свештену посету. Тако ће се патња олакшати, а ти ћеш се показати као победник и носилац трофеја, пошто ћеш примити огромну плату. О, чудесна и непобедива сило крста! Блажен је онај ко зна за њу, ко с благодарношћу прихвата крст као послат од лица Господњег ради његовог спасења.

(Глава 17. Зашто праведници пате у овоме свету док грешници благују)

(...)

Поразмисли, патње које си поднео представљају исцељујуће средство које ти је Господ послао ради твога спасења. Истрајношћу се проверава твој труд, Господ ти даје снагу да подносиш патње или те брзо ослобађа тих патњи видевши твоје трпљење да те не би увео у саблазан. Знај да ниси једини који трпиш патње и муке, постоје и многи други који имају далеко већа страдања, али њих одликује утеха у трпљењу. Размисли о безбројним напорима и патњама које су поднели сви преподобни и мученици. Они су били људи као и ти, носили су тело, они су дотрчали до оног циља за којим и ми тежимо – до спасења душе. Зашто не можеш да издржиш ни најмању муку када је са тобом као и са њима Бог, Који те помаже и на Себе прима ударце, Он наш лекар и заштитник.

Ако кажеш да је то било у давна времена одговорићу ти да и данас има много оних који те превазилазе у трпљењу патњи и слабости, сиромаша оних који су изложени порузи и мучени на разне начине. Ако они трпељиво подносе своје патње зашто ти не благодариш Богу у својим невољама?

(Глава 25. Утеха онима који су обременени патњом)

(...)

Здравље је нешто за чим највише жудимо и што највише желимо да стекнемо. Зато је човек тужнији у болести далеко више него у другим несрећама и неуспесима на које наилази. Ако некога нешто боли, или је онемоћао нека прочита следећу утеху па ће задобити радост.

Када би немоћни знали колику корист души доносе болести онда би чим осете бол у телу на чудесан начин били обрадовани а њихова тескоба и мучење били би олакшани. Јер када се тело мучи душа се исцељује и то је сасвим довољно да се болесник радује. Немој сматрати човече да ти Бог тек тако случајно ша-

ље телесну немоћ. Не, Он то чини ради многог плода и користи коју ће у датом случају задобити твоја душа почињући да сија као злато у ризници. Зато је Бог оставио Јова и изложио га толиким патњама и на разне начине га рањавао са свих страна јер је знао за величину богатства којим је желео да удостоји управо њега који је са толиком чврстином изнео сва страдања. Због овог чудесног обрасца издржљивости Јов се поново прославио и просијао у свету, и Бог га је наградио за патње и болести још више него пређашњим добротинама.

У овоме се и састоји добитак. Праведници задобијају корист од своје болести а грешници могу да стекну читаво богатство уколико патње издрже са благодарношћу.

Пре свега, захваљујући растројству тела душа се лечи од душевне немоћи. Као што се уз помоћ лековитих горких капи организам чисти од рђавих течности које су се у њему накупиле и тело се лечи, на неки начин човек уз помоћ патњи и тескобе болести спознаје своје грехе које раније није примећивао и кајући се исповеда их и оплакује их молећи Бога за опроштај и чини друга добра дела тако да душа његова задобија здравље које раније није имао. Зато пророк и говори за Израиљце како се испунише немоћи њихове и тада они почеше да траже исцељење знајући да су њихова прегрешења узрок болести тако да су се вратили у покајању Господу.

Друго, немоћ ти одузима снагу и ти ниси ни кадар да грешиш. А то је велика корист непажљивима и лакомисленима који нису у стању да сами себе суздржавају. Многи су док су били јаки и здрави своју снагу трошили на грехе. А када су телом ослабили више не могу па и не желе да учине никакво зло него се пре кају за оно што су раније чинили зато што је тешка болест у многоме душу начинила целомудреном.

Треће, тешкоће, патње и немоћи служе и као плата за гре-

хове и помажу ти да задобијеш трпљење без роптања. То је исто што и епитимија. Овде је и пост, и уздржање и мучење тела. Главобоља и болови у другим удовима који те притискају служе уместо оних удараца које би требало да даш телу за његова сладострасна задовољства у којима си раније уживао. Ако у болести не можеш да заспиш сматрај да си на бденију у Цркви. Непрестано се моли са сузама сећајући се грехова својих и дарова и добротинастава која си примио од Господа. Поступајући на тај начин задобићеш велику корист и духовни плод, већу него да си био здрав и снажан телом.

Четврто, у немоћима и напорима ти се угледаш на Спаситеља нашег Који је толико тога поднео ради нашега спасења. Овакво размишљање допринеће да не осећаш бол слабости јер ћеш знати што више и дуже трпиш утолико се више уподобљаваш Христу и сараспињеш се са Њим и тако ћеш бити прослављен заједно са Њим у рају. Ради тих плодова које задобијамо у немоћима нас и посећује патњама и болестима милостиви Бог како бисмо задобили спасење. Према томе у болестима не треба роптати него се ваља радовати као што су чинили апостоли који су добро знали корист патње. Нарочито то добро показује пример од свих слављеног апостола Петра. Он није желео да исцели болесну кћерку иако је могао да то учини јер је друге болеснике он исцељивао само својом сенком. Али једнога дана он ју је излечио по молби ученика својих да би им служила. А пошто им је послужила он јој је заповедио да поново легне у кревет са својом ранијом болешћу да не би изгубила ону корист коју душа задобија захваљујући телесној немоћи.

(...)

(Глава 28. Утеха ослабљенима и немоћнима телом)

*Превод
Др Ксенија Кончаревић*

ДВЕ ТАПИЈЕ НА ИМАЊЕ МАНАСТИРА ВОЉАВЧЕ ИЗ XVIII ВЕКА

На основу старијих докумената, турске власти су манастиру Вољавчи у Страгарима, у другој половини XVIII века, издале два документа о одређивању граница манастирског имања. Ове тапије је објавио Небојша Ђокић у раду „Прилог историји манастира Вољавче“ (Шумадијски записи III, Зборник радова Музеја у Аранђеловцу, Аранђеловац, 2006)

На захтев намесника Вољавче јеромонаха Данила извршено је синорење имања манастирског, о чему је остао запис, најпре објављен у Стојановићевим *Старим српским записима и натписима*, књ. II, Београд, 1903:

„1774 мјесеца, јулија 25-го, в царство султан Абдел – Амита Константинополског, при епископу валеовском Јоакиму, при игуману иеромонаху Алекси Ефремовичу, изиде гонение от неблагодарни христиани села Бушинаца и из Рудника хажи Мустава Хасанчинович спахија села Бушинаца, да отме земљу манастира Вољавче. И на то иеромонах Данил Арсениевич, пострижник и намесник Вољавчки, изведе господу рудничку на грунт Манастира Вољавча:

кадију Смаил ефендију Ђуца и муселима Адем агу и сердара Баирам агу, и учинише њевш на првои билези више чарира Јавора, на Рудничком путу код главице хумке више пута на десно, и под путем идући от Рудника на лево камена билега код цера, обе те билеге више Чарира Јавора. И осинори се земља мон. Вољавча по старои тапији Везулах спахије Врбчевича из Карановца и по ферману султан Мехмеда кои е дао ферман на манастирску земљу в лето 1680: от хумке и камене билеге путем на Суху Локву до пута Паштровскога; путем низ бердо на поток Рамаћки на воду; водом до Клисуре ре-

ке; Клисуром до другог потока испод воденичишта манастирскога на Клисури; потоком преко поља Белице на вербу и на оскорушу; на Грчки Гроб под Сухе Локве на брду код оскоруше према потоку Слатини; от Слатине бердом до Вукоевца и Еленца; преиди поток Бадневац; на бердо Враницу на пут; путем на извор Враницу, путем на реку Сребрницу; Сребрницом реком до Стеричанске реке; Стеричанском реком на извор Јавор и ливаду Јавор; от Јавора воде право уз бердо по суху до камените белеге код цера под потем и главице хумке више пута. И по том ограничју прође господи више именовата. И тому шаити (сведоци), из Рудника: хажи Мемед единчинун, Мемед баша Бећирович единчинун, Таинци

Хусеин крк бешун, Мустаи баша Исабџија, Кучук Алиа, Јусу баша Чавдар единчинун, Дел Омер; из Маслешева шаити: терзија Живан Кузмич и Радосав Живоинович манастира Вољавча земљу осинорише и себи и родитељима своим вјечни спомен оставише.“

На молбу монаха Вољавче, ужички кадија Омер је 1778. године, све на основу старијих докумената, издао тапију о манастирском имању (на њиве, ливаде, винограде, баште, воденице са плацевима у границама између извора Слатине, Вавидине, реке Сребрнице, бајановачког, јаворског па све до рудничког и пештерског пута), а на основу синорења из 1774. године. Ова тапија (налази се у Архиву Србије – АС-ЗПМ-13) гласи:

„Тапија

На молбу Алексе Јевремовића, Данила и Арсенија, калуђера манастира Вољавча, који спада у атар наших тимарских села, које ми по сили царских берата притежавамо, да изнова издамо манастирску тапију о својини имања делова, које постоји у кругу и околини манастирској као задужбина његова, ми, будући сопственици земље, по наплати таксе, издајемо именованима ову тапију, да би по њој манастир могао и даље притежавати сва своја добра у доле описаним границама, но с тим да редовно плаћа десетак и остале дажбине сопственику земље, и да га уживању нико не узнемирава би-

УВЕЋАЊЕ МАНАСТИРСКОГ ИМАЊА

Игуман Алексије и јеромонах Данило током 1763. године знатно проширују манастирско имање. Најпре су 22. јануара/ 2. фебруара 1763. године закључили купопродајни уговор са Мула Мустафом из Београда од кога су купили парцелу Добру Луку на којој су се налазиле воденица и ваљарица. Земља и воденица су коштали 145 гроша, док је игуман у Крагујевцу за хуџет (акт о праву власништва) морао да плати 10 гроша. Спахијама Рустему и Хасану је за тапију исплаћено 20 гроша. Поред тога, игуман је имао и трошак од 30 гроша за градњу воденице и јаже, за „требљење поља“ као и за терније и ђуприју. Укупно је плаћено 205 гроша. Границе (биљези) ове земље су биле: „до Благовештенске, Студена вода под путем код реке Сребрнице, Сребрницом до Клисуре воде, Клисуром до потока што има мало воде, потоком на планину под пут, путем до Градине, од Градине косом на Диваниште а одатле старим друмом што силази на Благовештенску јажу више студене Студе воде“.

О овој куповини постоји још један запис који даје нешто другачије податке. Наиме, по овом другом запису је од Мула Мустафе 22. јануара/ 2. фебруара 1763. године у Београду купљена земља Добра Лука и на њој воденица и ваљарица, а за све то је Мула Мустафа плаћено 170 гроша. За исту куповину за учет (хонорар) кадији у Крагујевцу је дато 10 гроша, а у Ужицу спахијама Хасану и Алији 20 гроша за тапију. Дакле, шлаћено је укупно 200 гроша. И ову суму су Алексије и Данило наменили за парусију својим родитељима, сваки од њих двојице по 100 гроша. Исте године је „отребљена“ башта и засађен шљивар са 220 шљива. Те 1763. године је, иначе, у манастир дошао и монах Силвестер.

Јеромонах Данило је као намесник манастира успешно наследио игумана Алексија. Тако је 1772. године, заједно са јеромонахом Рафаилом, засадио 400 стабала шљива ниже Бање, са десне стране потока. Истовремено су и на другом делу више Бање, с десне стране потока идући од манастира, посадили још 200 стабала шљива.

Небојша Ђокић

ло с наше било са ма које друге стране.

Манастирска добра као њиве, ливаде, виногради, баште, воденице са плацевима и браници постоје у овим познатим границама: између извора Слатине, другог извора Вавидине и извора Бајиновачког, брда, братиновачког извора, старог пута и реке Сребрнице, извора јаворског, затим право на вис до Нишанташа (обележеног камена) до рудничког пута, затим рудничким путем – идући истоку право до пештерског пута, па одатле право надоле до клисуре, затим испод воденице до два потока, опет горњим потоком до доласка горе до Дурдуновачког потока, одатле до голог брда и браника у коме има уме, затим спровоју до Слатине.

Издато 1192. године (по хиџри) спахија ужички Омер

Сведоци: Ђибраз Мустафа ага у Руднику из 39. орте (јаничарског батаљона), Абу Бекир ага у Руднику из 10. орте, Халил баша у Руднику из 39. орте, Ђучук Мустафа баша у Руднику из 10. орте, Мехмед баша у Ужицу из 23. орте, Хусејин баша у Ужицу из 22. орте и Мола Ибраим сарач у Руднику из 39. орте.“

На полеђини тапије је на српском забележено још и то да је тапија издата 4. новембра 1778. године у Руднику.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 30. јула 2006. до 31. октобра 2006. године:

Осветити:

- Иконостас за храм Свете великомученице Марине у Ланишту, 30. јула 2006;
- Темелје за палионицу свећа при храму Светог великомученика Димитрија у Лесковцу, 5. августа 2006;
- Палионицу свећа при храму Свете Тројице у Баћевцу, 6. августа 2006;
- Темелје за нови храм Светог великомученика Георгију у Црном Калу код Баточине, 2. септембра 2006;
- Нови храм Светих врачева Косме и Дамјана у Загорици, 3. септембра 2006;
- Нови иконостас храма Светог Николаја у манастиру Јошаници, 10. септембра 2006;
- Нова звона и темелје црквене сале при храму Сабара светих Срба у Доброводици, 10. септембра 2006;
- Капелу Светих врачева Косме и Дамјана у болници у Лазаревцу, 18. септембра 2006;
- Нови храм Спаљивања моштију Светога Саве у Барајеву, 30. септембра 2006;
- Нови парохијски дом при храму Светога Саве у Барајеву, 30. септембра 2006;
- Нови храм Светог великомученика Георгија у Мијатовцу, 4. октобра 2006;
- Палионицу свећа при храму Покрова Пресвете Богородице у Вреоцима, 15. октобра 2006;
- Црквену салу на гробљу у Барошевцу, 19. октобра 2006;
- Нови иконостас за храм Светог архангела Гаврила у Горњим Јарушицама, 22. октобра 2006;
- Нови иконостас, чесму и црквену салу при храму Преподобне мати Параскеве у Рогојевцу, 27. октобра 2006;
- Нове фреске у храму Вознесења Господњег у Сопоту, 28. октобра 2006;
- Нови храм Светог великомученика кнезу Лазара Косовског у Белушићу, 29. октобра 2006;
- Нови иконостас и палионицу свећа при храму Светог пророка Илије у Грбицама, 30. октобра 2006;

Рукоположити:

- Остоју Пешића, свршеног студента Богословског института, у чин ђакона 1. септембра 2006, у храму Светога Јована Златоустог у крагујевачкој богословији;
  - Александра Миловановића, апсолвента Православног богословског факултета, у чин ђакона 12. септембра 2006, у храму Светога кнеза Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац, а у чин презвитера 13. септембра 2006. у храму Светог архангела Гаврила манастира Тресије;
  - Жељка Милића, студента Православног богословског факултета, у чин ђакона 16. септембра 2006, у храму Светога Саве у Крагујевцу, а у чин презвитера 17. септембра 2006, у храму Успења Пресвете Богородице у Лужницама;
  - Бранислава Матића, апсолвента Православног богословског факултета, у чин ђакона 27. августа 2006, у храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини.
- Рукопроизвести у чин чтеца:**
- Ђорђа Глигоријевића из Тополе.

Поделити благослов за ношење орара:

- Чтецу Лазару Делићу из Тополе.

Преименовати:

- Досадашње Архијерејско намесништво лепеничко, у Архијерејско намесништво рачанско.

Основати:

- Из састава Архијерејског намесништва крагујевачког, ново Архијерејско намесништво лепеничко, са седиштем при храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу.

Одликовати:

Правом ношења црвеног појаса:

- Јереја Бобана Сеновића, привременог пароха мијатовачког у Мијатовцу;
- Јереја Милана Ћосића, привременог пароха јарушичког у Јарушицама;

Достојанством протонамесника:

- Јереја Милисаву Радовића, привременог пароха рогојевачког у Рогојевцу;

Чином протопрезвитера:

- Протонамесника Вида Милића, привременог пароха првог барајевског у Барајеву;

Правом ношења напрсног крста:

- Протојереја Вида Милића, привременог пароха првог барајевског у Барајеву;
- Протојереја Тихомира Анђелковића, привременог пароха жабарског у Жабарима;

Орденом Светога Симеона Мироточивог:

- Милутина Живковића из Крагујевца;
- Љубишу Ђукића из Загорице;

Орденом Војска Карађорђа:

- Милисав Петковића из Загориче;
  - Момчила Тодоровића из Мијатовца;
  - Игора Вучковића из Мијатовца;
  - Академика др Милутина Стојковића из Руме;
  - Мр Ненада Богдановића из Београда;
  - Милорада Милића из Барајева;
- Архијерејском граматом признања:*
- Весну Атанацковић из Поточца;
  - Миладина Матића из Парцана;
  - Горана Јоксимовића из Азање;
  - Министарство вера Републике Србије;
  - Милију Костића из Загориче;
  - Милоја Јовановића из Загориче;
  - Ненада Савића из Загориче;
  - Будимира Милојевића из Загориче;
  - Милоја Бабића из Загориче;
  - Протојереја Лазара Илића, привременог пароха четвртог јагодинског при храму Св. архангела Михаила и Гаврила у Јагодини;
  - Радослава Миленковића из Мајура;
  - Месну заједницу у Мијатовцу;
  - Проф. др Љубомира Марића из Ћуприје;
  - Гвоздена Радосављевића из Мијатовца;
  - Славишу Дамњановића из Мијатовца;
  - Милана Тодоровића из Мијатовца;
  - Станимира Димитријевића из Мијатовца;
  - Рада Костића из Барајева;
  - Драгана Томића из Лазаревца;
  - Предузеће „Колубара метал” из Лазаревца;
  - Небојшу Станковића из Барајева;
  - Милана Симеуновића из Барајева;
  - Радојка Мијаљевића из Барајева;
  - Милорада Миладиновића из Дервенте;
  - Владана Нинковића из Барајева;
  - Момчила Тришића из Барајева;
  - Јована Мирчетића из Барајева;
  - Предрага Јерића из Београда;
  - Јелену Карамату из Београда;

- Радована Драшкића из Београда;
- Предузеће „Вујић Ваљево” из Ваљева;
- Радмила Радојичића из Горњих Грбица;
- Др Драгана Батављевића из Крагујевца;
- Милована Гавриловића из Горњих Грбица;
- Милутина Милојевића из Белушића;
- Драгољуба Милетића из Белушића;
- Живорада Петровића из Белушића;
- Црквеноопштински управни одбор у Белушићу.

Поделити благослов за искушеништво:

- Сестри Весни Ковачевић, у Светониколајевској обитељи манастира Својнова.

Укинути:

- Забрану свештенодејства јеромонаху Максиму (Петровићу), сабрату манастира Успења Пресвете Богородице у Денковцу.

Замонашити:*По чину мале схиме:*

- Монахињу Тавиту (Милисављевић), настојатељицу Светониколајевске обитељи манастира Својнова;
- Искушеницу Радованку (Динић), сестру Светониколајевске обитељи манастира Својнова;

По чину велике схиме:

- Монахињу Ираиду (Милисављевић), сестру Светониколајевске обитељи манастира Својнова.

Преместити по потреби службе:

- Ђакон Филипа Јовановића, писара приправника при канцеларији Епархијског управног одбора, за парохијског ђакон при храму Вазнесења Господњег у Сопоту;
- Ђакон Небојшу Јаковљевића, писара приправника при канцеларији Епархијског управног одбора и ризничара Епархије шумадијске, за парохијског ђакон при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
- Јереја Далибора Новаковића, привременог пароха глибовачког у Глибовцу, за привременог пароха голобочког у Голобоку.

Поставити:

- Новорукоположеног ђакон Остоју Пешића, за чиновника при канцеларији Епархије шумадијске и за ризничара Епархије шумадијске;
  - Новорукоположеног ђакон Бранислава Матића, за парохијског ђакон при храму Преподобног Романа Српског у Рековцу;
  - Протонамесника Љубишу Ђураша, привременог пароха првог рачанског у Рачи и вршиоца дужности архијерејског намесника рачанског, за архијерејског намесника рачанског;
  - Протојереја-ставрофора проф. др Зорана Крстића, ректора богословије Светога Јована Златоустог у Крагујевцу, за архијерејског заменика Епископа шумадијског;
  - Протојереја Саву Арсенијевића, привременог пароха трећег крагујевачког при храму Свете Тројице у Крагујевцу, за архијерејског намесника новооснованог Архијерејског намесништва лепеничког;
  - Протонамесника Рајка Стефановића, професора богословије Светога Јована Златоустог у Крагујевцу, за архијерејског намесника крагујевачког;
  - Новорукоположеног јереја Жељка Милића, за привременог пароха глибовачког у Глибовцу;
  - Новорукоположеног јереја Александра Миловановића, за привременог пароха трећег петропавловског у Аранђеловцу;
  - Протојереја Златка Димитријевића, привременог пароха првог барошевачког у Барошевцу, за вршиоца дужности архијерејског намесника колубарско-посавског;
  - Јереја Зорана Радојевића, привременог пароха шестог лазаревачког у Лазаревцу, за старешину болничке капеле Светих Косме и Дамјана у Лазаревцу;
  - Ђакон Мирослава Василијевића, парохијског ђакон при храму Свете Тројице у Крагујевцу, за представника Епархије шумадијске у Комисији за служење војног рока у Војсци Србије;
  - Вероучитеље за све школе на територији Епархије шумадијске.
- Причислити:**
- Новорукоположеног ђакон Остоју Пешића, чиновника при

канцеларији Епархије шумадијске и ризничара Епархије шумадијске, братству Светоуспењског храма у Крагујевцу;

Разрешити:

- Протонамесника Слободана Милошевића, привременог пароха голобочког, даље дужности привременог пароха голобочког у Голобоку;
- Такона Филипа Јовановића, писара приправника при канцеларији ЕУО, даљег обављања поменуте дужности;
- Такона Небојшу Јаковљевића, писара приправника при канцеларији ЕУО и ризничара Епархије шумадијске, даљег обављања поменутих дужности;
- Протојереја Милована Антонијевића, привременог пароха првог белошевачког у Белошевцу, архијерејског заменика Епископа шумадијског, даље дужности архијерејског заменика Епископа шумадијског;
- Протојереја-ставрофора Драгослава Степковића, умировљеног пароха трећег крагујевачког при

храму Свете Тројице и архијерејског намесника крагујевачког, даље дужности архијерејског намесника крагујевачког;

- Јереја Далибора Новаковића, привременог пароха глибовачког, даље дужности привременог пароха глибовачког у Глибовцу;
- Братство храма Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, даље дужности опслуживања треће парохије петропавловске при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;
- Протојереја-ставрофора Живограда Јаковљевића, умировљеног пароха лазаревачког у Лазаревцу и архијерејског намесника колубарско-посавског, даље дужности архијерејског намесника колубарско-посавског;
- Јереја Љубишу Врачевића, привременог пароха белушићког, даље дужности привременог пароха белушићког у Белушићу.

Примити у свезу клира:

- Владимира Благојевића из свезе клира Митрополије црногорско-приморске.

Поделити канонски отпуст:

- Немањи Милошевићу, свршеном богослову из Голобока, за Епархију милешевску;
- Протонамеснику Слободану Милошевићу, привременом пароху голобочком у Голобоку, за Епархију милешевску;
- Монаху Максиму (Петровићу), сабрату Светоуспењске обитељи манастира Денковца, за Епархију темишварску; Николи Стаматовићу, ученику четвртог разреда богословије Светог Петра Цетињског, за Епархију зворничко-тузланску;
- Јереју Љубиши Врачевићу, привременом пароху белушићком у Белушићу, за Епархију врањску.

Поделити благослов за упис на богословски факултет:

Ани Стоичев из Баћевца; Владимиру Благојевићу из Крагујевца; Ивану Тошићу из Смедеревске Паланке; Софији Пешић из Крагујевца; Дајани Костадиновић из Младеновца; Дарку Павловићу из Шиљаковца; Момчилу Вујићу из Београда; Ненаду Петровићу из Лазаревца; Бојану Чоловићу из Аранђеловца.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа до 31. октобра 2006. године:

АВГУСТ

1. август 2006:

- Служио, са епископом браничевским др Игнатијем, Свету Литургију у манастиру Копорину, поводом Дана Браничевске епархије;
- Посетио, са иконописцем Матом Минићем, поводом фрескописања, цркву у Великој Сугубини.

2. август 2006 – Свети Илија:

- Служио Свету Литургију, презерао славски колач и одликовао свештеника Милију Живанчевића правом ношења напрсног крста, у Бањи код Аранђеловца, поводом храмовне славе и стодестогодишњице подизања цркве.

3. август 2006:

- Примиио господина Драшка Петровића, директора „Телеком-а“ Србије;
- Посетио манастир Ђурђево Ступове код Берана (Никшићко-будимљанска епархија).

пове код Берана (Никшићко-будимљанска епархија).

4. август 2006:

- Служио Свету Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови.

5. август 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио темеље за палионицу свећа у Лесковцу код Степојевца;

• Примиио професора др Радоша Љушића, књижевника Данка Поповића и Невенку Ђорђевић из Аранђеловца, поводом отварања Музеја Првог српског устанка у Орашцу;

• Венчао у крагујевачкој Саборној цркви Игора и Оливеру.

6. август 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио нову палионицу свећа у Баћевцу;
- Посетио, поводом текућих ра-

дова на цркви и парохијском дому, Барајево;

- Венчао у младеновачкој цркви Горана и Јасмину;
- Одликовао орденом Светог Симеона Мироточивог господина Милутина Живановића.

7. август 2006:

- Служио бденије у манастиру Петковици, поводом храмовне славе.

8. август 2006 – Прподобномученица Параскева:

- Служио Свету Литургију и презерао славски колач у Поточцу, поводом храмовне славе;
- Осветио у Сепцима црквене просторије.

9. август 2006 – Свети Пантелејмон:

- Служио Свету Литургију и презерао славски колач у Станову – Крагујевац, поводом храмовне славе.

10. август 2006:

- Примио урбанисте града Крагујевца;
- Примио протојереја Ненада Михаиловића из Атине.

11. август 2006:

- Примио др Михаила Пантовића, лекара и књижевника Слободана Павићевића, поводом одржавања научног скупа у манастиру Каленићу.

12. август 2006:

- Служио Свету Литургију у манастиру Прерадовцу;
- Крстио малог Уроша, сина свештеника Сретка Петковића из Рековца;
- Венчао у крагујевачкој Саборној цркви Дејана и Жаклину Костић из Штутгарта.

13. август 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио парохијски дом у Парцанима.

14. август 2006:

- Служио Свету Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
- Служио бденије у манастиру Никољу.

15. август 2006:

- Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Никољу, поводом храмовне славе манастирске капеле.

16. август 2006:

- Служио Свету Литургију и парастос краљу Петру Првом Карађорђевићу у цркви на Опленцу, поводом осамдесетопетогодишњице упокојења;
- Осветио винограде на Опленцу;
- Одредио у селу Мала Врбица код Младеновца место за подизање новог храма.

17. август 2006:

- Примио у Патријаршији у Београду архитекте ангазоване на доградњи Владичанског двора у Крагујевцу;
- Посетио, поводом радова на цркви, Кијево код Баточине.

18. август 2006:

- Служио бденије у манастиру Благовештењу Рудничком.

19. август 2006 – Преображење Господње:

- Служио Свету Литургију у манастиру Благовештењу Рудничком.
- Посетио Требиње (Захумско-херцеговачка епархија) и учествовао

у прослави Дана града – градској литији.

20. август 2006:

- Служио Свету Литургију у Саборном храму у Требињу;
- Посетио манастир Светог Петра и Павла и Херцеговачку Грачаницу (Захумско-херцеговачка епархија).

22. август 2006:

- Посетио, са др Михаилом Пантовићем, Драганом Раванићем и Слободаном Павићевићем, манастир Каленић, поводом одржавања научног скупа у манастиру;
- Посетио, поводом фрескописања цркве, храм Светог Василија Острошког у Великој Сугубини;
- Посетио манастир Дивостин, поводом фрескописања;
- Примио градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића.

24. август 2006:

- Посетио, са Борисавом Јелићем, манастире Петковицу и Никоље, поводом изградње манастирског летњиковца.
- Примио Николу и Драгицу Тодоровић из Лос Анђелеса, САД.

26. август 2006:

- Служио Свету Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
- Примио министра просвете и спорта у Влади Србије господина Слободана Вуксановића.

27. август 2006:

- Служио Свету Литургију у Старој цркви у Јагодини и рукоположио у чин ђакона Бранислава Матића, апсолвента Богословског факултета у Београду;
- Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

28. август 2006 – Велика Господина:

- Служио Свету Литургију и пререзао славски колач, поводом храмовне славе Саборне цркве у Крагујевцу.

29. август 2006:

- Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у Рековцу, поводом храмовне славе (Светог Романа);

- Посетио Манастирак, поводом радова на храму.

31. август 2006:

- Служио Свету Литургију и полугодишњи парастос јеромонаху

Авакуму у манастиру Драчи;

- Осветио пословне просторије Мирослава Брковића из Крагујевца.

СЕПТЕМБАР

1. септембар 2006:

- Служио Свету Литургију и Призив Светог Духа у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, поводом почетка нове школске године; рукоположио у чин ђакона Остоју Пешића, свршеног студента Богосоловског института; рукопродукао у чтеца Марка Арсенића, студента Богословског факултета у Фочи;
- Примио Александра Влајковића, свештеника из Бостона, САД.

2. септембар 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио темеље за нову цркву у Црном Калу код Баточине;
- Служио у Рабровцу опело Нади Николић из САД;
- Посетио цркву у Рабровцу;
- Посетио у младеновачкој болници оболелог протојереја ставрофора Драгољуба Ракића.

3. септембар 2006:

- Осветио нову цркву Светог Косме и Дамјана у Загорици и служио Свету Литургију; одликовао протојереја Тихиомира Анђелковића правом ношења напрсног крста.

4. септембар 2006:

- Посетио манастир Дивостин, поводом увођења подног грејања и цркву у Шумарицама, поводом живописања.

5. септембар 2006:

- Учествовао на седници Косовског одбора Српске патријаршије;
- Венчао у лазаревачкој цркви Николу и Бојану.

6. септембар 2006:

- Служио Свету Литургију у Храму Васкрсења Господњег на гробљу Бозман у Крагујевцу;
- Посетио Сајам технике у Крагујевцу.

7. септембар 2006:

- Посетио, са градоначелником Крагујевца господином Верољубом Стевановићем, манастир Дивостин ради договора о уградњи подног грејања у манастиру;

- Примио књижевника Ђорђа Николића из САД.
8. *септембар 2006:*
- Посетио, са представницима крагујевачког и краљевачког завода за заштиту споменика културе, Жупањевац, Царичин Град и друге средњовековне локалитете у лавачко-темнићком крају;
  - Посетио Међулужје код Младеновца, поводом радова на изградњи нове цркве Светог Јоакима и Ане.
9. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију и полугодишњи помен архимандриту Георгију у манастиру Каленићу;
  - Служио молебан у цркви Архангела Михаила у Јагодини и предводио литију од Јагодине до манастира Јошанице поводом прославања празника Сабора светих Срба, славе параклиса манастира Јошанице;
  - Служио бденије у манастиру Јошаници.
10. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у манастиру Јошаници, осветио иконостас манастирске цркве и пререзао славски колач поводом храмовне славе манастирског параклиса;
  - Крстио малу Милицу, кћерку пароха јагодинског Небојше Младеновића;
  - Служио акатист Светима у српском роду просијалим;
  - Посетио Доброводицу и осветио црквена звона и темеље за нову црквену салу;
  - Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.
11. *септембар 2006 – Усековање главе светог Јована Крститеља:*
- Служио Свету Литургију у Орашју и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
  - Примио господина Драгана Томића, генереланог директора Комбината „Колубара“ у Лазаревцу;
  - Примио господина Зорана Томића из Београда.
12. *септембар 2006:*
- Осветио просторије Радио Шумадије у Аранђеловцу;
  - Осветио хируршко одељење и коронарну јединицу у аранђеловачкој болници;
  - Посетио Копљаре поводом радова на изградњи нове цркве.
13. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у Белошевцу – Крагујевац и рукоположио у чин ђакона Александра Милановића.
14. *септембар – Преподобни Симеон Столпник:*
- Служио Свету Литургију у манастиру Тресије, рукоположио ђакона Александра Милановића у чин презвитера; пререзао славски колач поводом храмовне славе манастирског параклиса;
  - Посетио манастир Павловац;
  - Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.
15. *септембар 2006:*
- Учествовао у прослави стопедестогодишњице постојања крагујевачког предузећа „Житопродукт“ у Театру „Јоаким Вујић“;
  - Осветио у Малој Врбици темеље за нову цркву.
16. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у храму Светог Саве на Аеродорому – Крагујевац и рукоположио у чин ђакона Жељка Милића, студента Православног богословског факултета;
  - Венчао у Тополи Милана и Светлану;
  - Посетио манастир Каленић и са друштвом пријатеља манастира разговарао о организацији прославе шест векова од градње манастира.
17. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у Лужницама и рукоположио ђакона Жељка Милића у чин презвитера;
  - Посетио Чумић и венчао Милоша и Ивану;
  - Примио професора Стојана Јевтића, бившег министра пољопривреде.
18. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију и осветио капелу у лазаревачкој болници;
  - Посетио село Брајковац и одредио земљиште за подизање православног кампа;
  - Посетио село Дрен, поводом радова на изградњи цркве;
  - У Лазаревцу обишао радове на изградњи црквено-парохијског центра;
  - Учествовао у служби Призива Светог Духа у београдској Саборној цркви поводом почетка скупа (дијалога) представника хришћанских Цркава.
19. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у манастиру Благовештење Рудничко и пререзао славски колач поводом храмовне славе манастирске капеле;
  - Посетио манастире Никоље и Дивостин поводом текућих радова.
20. *септембар 2006:*
- Примио градоначелника Крагујевца господина Верољуба Стевановића и градске урбанисте;
  - Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.
21. *септембар 2006 – Мала Госпојина:*
- Служио Свету Литургију и пререзао славски колач поводом храмовне славе Карађорђевог цркве у Тополи; предводио литију улицама Тополе и пререзао славски колач Скупштине општине поводом Дана града.
22. *септембар 2006:*
- Одржао састанак са старешинама крагујевачких храмова и свештеницима Крагујевачког архијерејског намесништва;
  - Посетио ливницу црквених звона „Лиграп“ у Белосавцима.
23. *септембар 2006:*
- Служио Свету Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
  - Примио господина Новицу Јевтића, ктитора храма Светог Димитрија у Крагујевцу.
24. *септембар 2006:*
- Учествовао у Светој Литургији и чину устоличења у Ваљеву владике Милутина (Кнежевића) у трон епископа ваљевских.
- 25 – 28. *септембар 2006:*
- Посетио манастир Хиландар на Светој Гори; на Крстовдан служио Свету Литургију у храму Ваведења Пресвете Богородице манастира Хиландара.
28. *септембар 2006:*
- Примио у Крагујевцу Г. Хризостома, епископа бихаћко-петровачког.

29. септембар 2006:

- Посетио манастир Каленић и учествовао у јавном представљању нове књиге из области медицинских наука.

30. септембар 2006:

- Осветио нову Светосавску цркву и парохијски дом у Барајеву и служио Свету Литургију; одликовао пароха барајевског Вида Милића правом ношења напрсног крста.

ОКТОБАР

1. октобар 2006:

- Осветио нову цркву Светог великомученика Георгија у Мијатовцу и служио Свету Литургију;
- Венчао у Саборној цркви у Крагујевцу Славу и Јелену.

2. октобар 2006:

Крстио у манастиру Каленићу малог Миљана,

- Учествовао на братском скупу свештенства града Крагујевца поводом одласка у мировину протојереја ставрофора Драгослава Степковића, архијерејског намесника крагујевачког.

4 – 8. октобар 2006:

- Учествовао на заседању Светог архијерејског сабора СПЦ у Београду (7. септембра учествовао на Светој Литургији у манастиру Жичи; 8. септембра учествовао у освећењу Саборног храма у Нишу и Светој Литургији).

9. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и парастос краљу Александру Карађорђевићу у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу;
- Посетио манастир Никоље;
- Присуствовао предавању Г. Григорија, епископа захумско-херцеговачког у Духовном центру крагујевачке Саборне цркве.

10. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и годишњи парастос игуманији Харитини у манастиру Ралетинцу; рукопроизвео монахињу Евгенију у чин игуманије;
- Примии господина Миодрага Поповића, главног архитекту града Крагујевца.

11. октобар 2006:

- Посетио цркву на Варошком

гробљу у Крагујевцу поводом текућих радова на обнови.

12. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију у храму Светог Василија Острошког у Великој Сугубини;

13. октобар 2006:

- Примии професора др Радоша Љушића;
- Примии архимандрита Јована Радосављевића.

14. октобар – Покров Пресвете Богородице:

- Служио Свету Литургију и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
- Пререзао славски колач октету Свети Роман Мелод;
- Присуствовао отварању Сабора народног стваралаштва Србије у Тополи.

15. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио нову палионицу свећа у Вреоцима;
- Посетио манастир Ћелије код Лазаревца;
- Посетио црквено-парохијски центар у Лазаревцу поводом текућих радова.

16. октобар 2006:

- Замонашио у манастиру Ралетинцу по чину велике схиме јеромонаха Јустина;
- Примии протојереја ставрофора Мирослава Поповића из Мелбурна, Аустралија.

17. октобар 2006:

- Присуствовао предавању академика Владе Јеротића у Духовном центру крагујевачке Саборне цркве.

19. октобар 2006:

- У Малој Врбици осветио гробљанску капелу.

20. октобар 2006:

- Примии министра финансија у Влади Србије господина Млађана Динкића и градоначелника Крагујевца господина Верољуба Стевановића.

21. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију у храму у Шумарицама – Крагујевац и молебан поводом годишњице стрељања ђака и грађана у Шумарицама 1941. године.

22. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и

осветио иконостас храма у Јарушицама.

23. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и тридесетогодишњи парастос у Саборној цркви у Крагујевцу блаженопочившем епископу Валеријану (Стефановићу), првом епископу шумадијском.
- председавао састанку архијерејских намесника Шумадијске епархије.

24. аоктобар 2006:

- Осветио нови пут у селу Мирославцу код Раче Крагујевачке;
- Примии протојереја ставрофора Будимира Анђелића из Калифорније, САД.

26. октобар 2006:

- Посетио цркву у изградњи на планини Јухору (Темнић).

27. октобар – Света Петка:

- Служио Свету Литургију у Рогојевцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе; осветио црквени извор и парохијску салу; одликовао пароха рогојевачког Милисава Радовића достојанством протонамесника.

28. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију и осветио нове фреске у Вазнесењском храму у Сопоту.

29. октобар 2006:

- Осветио нови храм Светог великомученика кнеза Лазара Косовског у Белушићу и служио Свету Литургију.

30. октобар 2006:

- Служио Свету Литургију у Грбицама и осветио црквени иконостас и нову палионицу свећа; крстио малу Василису из Беча;
- Посетио, са представницима Републичког и крагујевачког завода за заштиту споменика културе, манастире Драчу и Никоље, поводом планираних радова на обнови ових манастира.

31. октобар 2006 – Свети Лука:

- Служио Свету Литургију у манастиру Светог Луке у Бошњанима и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
- Посетио свештенике Сашу Обрадовића (Потоцац) и Синошу Марковића (Крагујевац), поводом њихове крсне славе.

Са предавања епископа Гризорија у Крагујевцу

Тридесетогодишњи парастос владици Валеријану

Призив Светог Духа на почетку школске године у крагујевачкој богословији

Са предавања епископа Григорија у Крагујевцу

Тридесетогодишњи парастос владици Валеријану

Призив Светог Духа на почетку школске године у крагујевачкој богословији